

1975/76:99

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

Tisdagen den 6 april

Kl. 14.00

§ 1 Föredrags- och hänvisades

Motioner

1975/76:2376 till utbildningsutskottet

1975/76:2377–2379 till konstitutionsutskottet

§ 2 Föredrags

Finansutskottets betänkande

1975/76:23 med anledning av propositionen 1975/76:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1975/76 såvitt avser finansdepartementets verksamhetsområde

Utskottets hemställan bifölles.

§ 3 Vissa anslag inom finansdepartementets verksamhetsområde

Föredrags finansutskottets betänkande 1975/76:24 med anledning av i propositionen 1975/76:100 framlagda förslag om vissa anslag för budgetåret 1976/77 inom finansdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

Punkterna 1–17

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 18

Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m.

Fru SÖDER (c):

Herr talman! I utskottsbetänkandet 24 från finansutskottet behandlas ett stort antal frågor. I punkten 18, som vi nu går att behandla, tas upp ett antal motioner gällande skatteutjämningsbidrag till olika kommuner liksom krav på ett nytt skatteutjämningsystem.

Rätt nyligen, närmare bestämt den 1 december 1975, tillsattes en utredning om skatteutjämningsbidragen och deras framtida utformning. Helt nya faktorer skall kunna påverka bidragens utformning, som t. ex. en stor andel pensionärer eller en stor andel barn i befolkningen, vilket vi vet medför stora kommunala kostnader – detta för att kunna få en rimlig kommunal service. Dessutom skall inkomststruktur, avstånd inom kommunen och bebyggelsestruktur kunna vägas in för att åstadkomma

Tisdagen den
6 april 1976

*Skatteutjämnings-
bidrag till kommu-
nerna m. m.*

rättvisa för människorna i de här kommunerna.

Direktiven är alltså utformade så att det slutliga förslaget bör medverka till att skatteutjämningsbidragen blir ett bättre instrument inom regionalpolitiken än vad de är i dag.

Då det finns kommuner i liknande situation som de som talas om i motionerna 692 av herr Gustafsson i Säffle och 935 av fru Jonäng m. fl. har vi centerpartister i utskottet anslutit oss till utskottets skrivning i avvaktan på utredningsförslaget, och vi förutsätter att de frågor som tas upp i anslutning till dessa motioner får en slutlig lösning. Man kan inte särbehandla vissa kommuner som har företrädare i riksdagen medan andra kommuner inte har möjlighet att bli bedömda i sammanhanget.

Som framhålls i utskottsskrivningen rörande motionen 930 av herr Granstedt m. fl. har kommunerna Botkyrka och Haninge på grund av den kraftiga storstadsexpansionen hamnat i en prekär ekonomisk situation. Motionärerna framhåller, liksom utskottet, vilket är enigt på den här punkten, att insatser gjorts från regeringens sida genom beviljande av extra skatteutjämningsbidrag. Men trots detta är situationen mycket allvarlig, och det är vår förhoppning att dessa kommuner snarast skall få stöd inom ramen för nuvarande bestämmelser samt att skatteutjämningsutredningen snabbt skall kunna framlägga förslag till en lösning på problem av denna typ.

Som utskottets centerledamöter framhåller skulle situationer av sådana slag som de i Botkyrka och Haninge och även på andra ställen i vårt land ha kunnat undvikas om regionalpolitiken tidigare inriktats på en balanserad tillväxt inom landets alla regioner.

Det är koncentrationens vådor som nu slår igenom. Vi måste därför finna former för att stödja de kommuner och de människor som fått det besvärligt – oavsett om det är i koncentrationsområden eller i avfolkningsbygder.

Det blir anledning att återkomma till frågor om inomregional balans då kammaren senare i vår skall behandla motionen 940 om provisorisk inomregional skatteutjämning.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan under punkten 18.

Herr GRANSTEDT (c):

Herr talman! Som fru Söder just nämnde behandlas i det nu aktuella betänkandet bl. a. motionen 930 som tar upp problem av särskild art i vissa kommuner inom Stockholmsområdet. Det är fråga om kommuner som har haft en mycket snabb befolkningstillväxt under 1960-talet. Man kan nästan säga att det varit en explosionsartad befolkningstillväxt i dessa kommuner.

Denna utveckling är inte någonting som i och för sig initierats från kommunalpolitikerna i kommuner som Botkyrka och Haninge. Det är en följd av en medveten koncentrationspolitik från regeringens sida. Det var den utveckling som en gång i världen i Aftonbladet beskrevs som

”den glädjande folkvandringen” som i stor utsträckning gick till just dessa kommuner. Denna våldsamma expansion på 1960-talet ledde till vissa mycket bestämda problem. Den ledde till sociala problem, eftersom många människor förlorade sina gamla, naturliga kontaktpunkter med andra människor.

Sociala problem uppstod som ett resultat av att man fick stora bostadsområden med mycket ojämn befolkningssammansättning. Det blev stora avstånd mellan arbete, bostäder och service, vilket har lett till långa pendelresor och ytterligare försämrat möjligheterna till kontakt mellan människor. Koncentrationen ledde till miljömässiga problem. De nya bostadsområden som smälts upp i rask takt blev ofta mycket bristfälliga från boendesynpunkt. Naturförstörelsen i de här områdena blev betydande.

Utvecklingen ledde också, som vi har sett, till stora ekonomiska problem. De investeringar som krävdes av dessa kommuner var av oerhörd storleksordning. När nu befolkningstillväxten i stor utsträckning upphört och det som finns kvar av 1960-talets storhetsdrömmar är mängder av tomma lägenheter så är den ekonomiska krisen för många av dessa kommuner ett faktum.

Den ekonomiska krisen utgör också ett effektivt hinder för att kommunerna på allvar skall kunna ta itu med de andra problemen, som är en följd av expansionen, nämligen de sociala och miljömässiga. Det finns helt enkelt inga resurser för att ta hand om de sociala problemen, det finns inga resurser för att förbättra boendemiljöer och naturmiljöer inom dessa kommuner.

Denna utveckling är, som jag sade, i mycket stor utsträckning en följd av en medveten koncentrationspolitik från statens sida. Därför är det nödvändigt att staten är med och tar sitt ansvar när det gäller att lösa de problem som nu har uppstått. Staten måste tillföra ekonomiska resurser till de hårdast drabbade kommunerna i storstadsområdena.

Jag konstaterar med glädje att denna motion har fått en ganska positiv behandling i utskottet. Man erkänner att de ekonomiska bekymmer som finns i dessa kommuner i stor utsträckning är av sådan art att kommunerna och deras politiker inte själva kunnat påverka dem. Utskottet framhåller också att det är angeläget att dessa frågor får en snar lösning. Självfallet hade det varit önskvärt att riksdagen redan nu kunnat fatta beslut om ett anslag från staten för att hastigt träda till och hjälpa dessa kommuner. Det brådskar nämligen med åtgärder. För varje månad som går blir bekymren större.

Eftersom utskottet är enigt, anser jag det inte särskilt meningsfullt att yrka bifall till motionen som den ligger. Jag vill bara framhålla att detta inte är en sak man kan hålla på och utreda för länge. Fakta om bekymren i de här kommunerna finns. Det behöver inte vara särskilt tidsödande att sammanställa dem. Och det behöver inte vara särskilt tidsödande att ta reda på vilka åtgärder som snabbast kan och måste sättas in.

Tisdagen den
6 april 1976

*Skatteutjämnings-
bidrag till kommu-
nerna m. m.*

Jag hoppas därför att de krav som utskottet framför, nämligen att de här frågorna skall kartläggas och att åtgärder skall komma till stånd för att lösa dessa problem, av regeringen uppfattas som krav på skyndsamma åtgärder.

Herr talman! Jag har inget annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan.

Herr EKSTRÖM (s):

Herr talman! När det gäller skatteutjämningsbidrag till kommunerna är det ett enhälligt finansutskott som ställer sig bakom yrkandena om avslag på motionerna 692, 693 och 935. Vidare är utskottet enigt om att motionen 930 ej måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Ändringar i skatteutjämningsystemet för kommunerna företogs av 1973 års riksdag, men omkring sistlidna årsskiftet tillsattes – som fru Söder erinrat om – en skatteutjämningskommitté med uppgift att i samverkan med bl. a. kommunalekonomiska utredningen utreda förutsättningarna för och lägga fram förslag till de ändringar som nu kan anses befogade, eftersom 1973 års beslut ansågs som ett provisorium i avvaktan på en aviserad översyn i anslutning till att resultaten från den kommunalekonomiska utredningens arbete föreligger. Utskottet tillstyrker sålunda departementschefens hemställan om ett förslagsanslag på 2 870 milj. kr.

Till betänkandet har emellertid centerpartiets ledamöter i utskottet fogat ett särskilt yttrande där de, liksom vi gör i utskottsskrivningen, framhåller den besvärliga ekonomiska situation som kommunerna Botkyrka och Haninge befinner sig i.

I det av centerpartisterna i utskottet avgivna särskilda yttrandet anses de ekonomiska bekymren till stor del vara resultatet av en felaktig riksplanering och bristande regionalpolitiska insatser. Det har nu fru Söder och herr Granstedt också framhållit. Vi har från socialdemokratiskt håll inte för avsikt att i det här sammanhanget föra någon debatt om regionalpolitik och riksplanering, utan jag vill endast framhålla att de problem som vissa kommuner i storstadsregionerna f. n. brottas med är en följd av en rad sammanhängande omständigheter. Det väsentliga för dagen är att utskottet enigt anser att de väckta motionerna skall avvisas av riksdagen och att departementschefens hemställan skall bifallas.

Enligt vad vi från kommunalekonomiska utredningens sida har inhämtat har skatteutjämningskommittén för avsikt att redan under första delen av nästkommande år lägga fram sitt betänkande. Kan sedan också kommunalekonomiska utredningen slutföra sitt arbete under 1977 borde den kartläggning som efterlysts ha kommit till stånd.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 25

Byggnadsarbeten för statlig förvaltning

Fru SÖDER (c):

Herr talman! Jag skall fatta mig mycket kort även på denna punkt, eftersom vi även här har ett enhälligt utskott.

Under punkten 25 i finansutskottets betänkande nr 24 behandlas motionen 1843 av fröken Eliasson m. fl., där man tar upp frågorna om obalansen mellan bostäder och arbetsplatser inom Stockholms kommun och Stockholms län. Arbetsplatserna är koncentrerade till de inre områdena, vilket medför långa och tröttande arbetsresor. Motionärerna framhåller att staten vid lokalisering av sin verksamhet har ett ansvar för att söka häva denna obalans. Man kan inte lägga hela ansvaret på kommuner och landsting. Ett enhälligt utskott delar motionärens syn på de avigsidor som obalansen i koncentrationen av arbetsplatser medför.

Beträffande det konkreta yrkandet i motionen att byggnadsstyrelsen av de lokaler som friställs vid utlokalisering av statlig verksamhet liksom vid lokalbyte skall överföra så många som möjligt till bostadsändamål anför utskottet, att det är en fråga för kommunen att bestämma lokalers och fastigheters användningsområde, vilket ju är ett mycket viktigt påpekande.

Vad vi vill understryka i det särskilda yttrande som centerpartiets ledamöter fogat vid utskottsbetänkandet är, att byggnadsstyrelsen som en statlig myndighet ändå har ett särskilt ansvar att genom initiativ medverka till och underlätta överförandet av lokaler som är lämpliga för bostadsändamål, så att kommunernas strävanden att nå balans mellan arbetsplatser och boende inom regionen verkligen underlättas. Staten kan inte i det avseendet undandra sig sin del av ansvaret utan byggnadsstyrelsen bör kunna vara aktiv på den punkten. Men den slutliga bestämmanderätten över användningen ligger självfallet i kommunens hand.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets hemställan under denna punkt i utskottets betänkande.

Herr EKSTRÖM (s):

Herr talman! Även under denna punkt föreligger en enhällig utskottsskrivning, innebärande att utskottet föreslår riksdagen bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för statlig förvaltning inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen och vidare att till byggnadsarbeten för budgetåret 1976/77 anvisa ett investeringsanslag av 285 milj. kr.

I samband härmed har behandlats en motion, nr 1843, vari hemställs att riksdagen skall ge regeringen till känna att lokaler som friställts i sam-

Tisdagen den
6 april 1976

*Byggnadsarbeten
för statlig förvaltning*

band med utflyttningarna av statlig verksamhet i största möjliga utsträckning skall överföras till bostadsändamål. Utskottet delar den syn som har kommit till uttryck i motionen angående utvecklingen av huvudstadens centrala delar, innebärande en tilltagande kontorisering och växande trafikströmmar. Men när det gäller de ca 7 000 m² lokalyta som byggnadsstyrelsen disponerar över har utskottet den meningen att frågan om fördelningen mellan kontor och bostäder är en kommunal angelägenhet. Därför är utskottet inte benäget göra något uttalande.

Därom är vi eniga, men centerpartiets ledamöter har ändå velat tillfoga några synpunkter i form av ett särskilt yttrande. Yttrandet har den innebörden att byggnadsstyrelsen borde upplysa olika intressenter om vilka lokaler som kommer att bli lediga. Ja, nog skulle väl riksdagen kunna ställa sig bakom en sådan blygsam begäran, men har vi å andra sidan en gång slagit fast att dispositionen av lediga utrymmen är en kommunal angelägenhet, verkar det överambitiöst att ge direktiv till byggnadsstyrelsen att bedriva någon sorts upplysningsverksamhet på området. Särkerligen känner hugade spekulanter till vilka lokaler som kommer att bli lediga.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 26 och 27

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 28

Anskaffning av datamaskiner

Regeringen hade i propositionen 1975/76:100 bilaga 9 (finansdepartementet) under punkten IX:5 (s. 154–156) föreslagit riksdagen att

1. medge att datamaskinutrustning beställdes – utöver tidigare medgivet belopp – till en kostnad av högst 125 000 000 kr.,
2. till Statens datamaskinfond: Anskaffning av datamaskiner för budgetåret 1976/77 anvisa ett investeringsanslag av 115 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna 1975/76:941 av herr Söderström (m) samt 1975/76:942 av herrar af Ugglas (m) och Magnusson i Borås (m), vari hemställts att riksdagen skulle avslå regeringens förslag om bemyndigande på 125 milj. kr. för beställning av datamaskinutrustning.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1975/76:942 medgav att datamaskinutrustning beställdes – utöver tidigare medgivet belopp – till en kostnad av högst 125 000 000 kr.,

2. att riksdagen till Statens datamaskinfond: Anskaffning av datamaskiner för budgetåret 1976/77 anvisade ett investeringsanslag av 115 000 000 kr.,

3. att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:941.

Reservation hade avgivits av herrar Söderström (m) och Wachtmeister i Staffanstorp (m) som ansett att utskottet under I bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:942 skulle avslå regeringens begäran att datamaskinutrustning fick beställas till en kostnad av – utöver tidigare medgivet belopp – högst 125 000 000 kr.

Herr SÖDERSTRÖM (m):

Herr talman! Under den här punkten behandlas statens datamaskinfond, där för anskaffning av datamaskiner föreslås ett investeringsanslag på 115 milj. kr. Dessutom begärs bemyndigande att beställa datamaskinutrustning för ytterligare 125 milj. kr.

Det är ingen som betvivlar att den nya datatekniken har medfört en positiv utveckling inom statsförvaltningen samt att den i grunden har förändrat betingelserna för arbetsrutiner m. m. Jag vågar även tro att det inte finns någon här i riksdagen som skulle vilja påstå att vi skulle kunna vara utan datamaskinerna.

Den reservation som är fogad till finansutskottets betänkande på denna punkt har inte heller tillkommit för att rikta kritik mot att statens datamaskinutrustning hålls i gott skick, och även utökas efter hand, utan den har tillkommit därför att vi reserverar oss ganska tveksamma till omfattningen av de beslut av denna art som fattas varje år. Det har med säkerhet investerats miljardbelopp under den tid som gått, men trots det vågar jag påstå att knappast någon av riksdagens ledamöter har den blekaste aning om vilka ändamål dessa miljardbelopp har använts till. Det är detta som vi tycker är betänkligt. Vad vi begär – det är samma begäran nu som den vi har framställt tidigare under flera år – är att riksdagen skall få en redovisning av dels hur investeringarna fördelar sig, dels vilka erfarenheter man har fått av tidigare investeringar.

Jag tycker att detta är en rimlig begäran, men det anser tyvärr inte utskottsmajoriteten. Dess motivering är nu liksom tidigare att det pågår en utredning, varför man föreslår avslag på vår motion, som ligger till grund för reservationen. Men trots allt tycker jag att vår begäran är väl motiverad, och jag ber därför, herr talman, att med detta få yrka bifall till reservationen.

Herr EKSTRÖM (s):

Herr talman! Statskontoret beräknar på grundval av från myndigheterna inkomna redovisningar det totala investeringsbehovet för datamaskinutrustning till 127 milj. kr. under budgetåret 1976/77. Investeringsbehovet för innevarande budgetår uppskattas till ca 106 milj. kr., och här efter skulle 12 milj. kr. finnas disponibla. På grund av de förskjutningar

Tisdagen den
6 april 1976

*Anskaffning av
datamaskiner*

som brukar äga rum i fråga om såväl leveranser som betalningar har statskontoret hemställt om ett investeringsanslag av 115 milj. kr.

De större investeringsobjekten är redovisade i budgetpropositionen, och vidare har finansutskottet liksom under tidigare år haft tillgång till den fullständiga sammanställningen av desamma. Det finns alltså möjlighet för finansutskottets ledamöter att ta del av alla de beräknade inköp som skall verkställas – den möjligheten står ju öppen för alla utskottets ledamöter. Dessutom vill jag erinra om att riksdagen varje år erhåller en sammanställning från statskontoret rörande befintliga statliga datorer.

Utöver tidigare lämnade bemyndiganden hemställer nu departementschefen att riksdagen i enlighet med statskontorets framställning måtte medge att datamaskinutrustning utöver tidigare medgivet belopp får beställas till en kostnad av högst 125 milj. kr.

Under de gångna åren har från moderat håll emellanåt yrkats avslag på bemyndigandet, och så har också skett den här gången. Dels har man motionerat om avslag, dels har de moderata ledamöterna i finansutskottet reserverat sig till förmån för motionen, då man vill att datateknikens konsekvenser först skall prövas och utvärderas. Det vill finansutskottets majoritet också. Vi anser dock att det till stor del ingår i statskontorets löpande verksamhet. Statskontorets verksamhet går just ut på att behandla frågor om datateknik och att hjälpa myndigheter och andra på detta område.

När det gäller de övergripande frågeställningarna har vi vidare data- samordningskommittén. Den räknar med att kunna komma med sitt betänkande under innevarande år.

Med hänsyn till att vi inom majoriteten i finansutskottet anser att det föreligger så starka skäl för att ett ytterligare bemyndigande medges ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

M o m. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herrar Söderström och Wachtmeister i Staffanstorp, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Söderström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 24 punkten 28 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herrar Söderström och Wachtmeister i Staffanstorp.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Söderström begärde

rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 249
Nej - 39
Avstår - 2

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Kommunernas
ekonomi*

M o m. 2 och 3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 4 Kommunernas ekonomi

Föredrogs finansutskottets betänkande 1975/76:25 med anledning av motioner angående kommunernas ekonomi.

I detta betänkande behandlades motionerna

1975/76:929 av herr Fälldin m. fl. (c), vari hemställdes att riksdagen beslutade

1. att som sin mening uttala vad som anförts i motionen beträffande inriktningen av det fortsatta kommunalekonomiska reformarbetet,
2. att hos regeringen anhålla att motionen överlämnades till berörda utredningar för beaktande,
3. att hos regeringen anhålla om åtgärder för att åstadkomma en nära samordning av det utredningsarbete som pågick på det kommunalekonomiska området,

1975/76:931 av herr Granstedt m. fl. (c), vari hemställdes att riksdagen beslutade att uttala att de ökningar i statens skatteinkomster som för-
anleddes av att kommuner och landsting subventionerade kollektivtrafik
borde återbetalas till vederbörande trafikhuvudman,

1975/76:943 av herr Wachtmeister i Staffanstorp (m), vari hemställdes
att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om en kartläggning av de
kommunalekonomiska konsekvenserna av avsättning till arbetsmiljöfonder
och fondering av s. k. "övervinster", och

1975/76:944 av herr Wennerfors m. fl. (m), vari hemställdes att riksdagen
hos regeringen begärde skyndsamt utredning av de i motionen berörda
problemen angående möjligheterna att skapa en bättre fungerande kom-
munal sektor.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen hos regeringen begärde att motionen 1975/76:929 över-
lämnades till kommunalekonomiska utredningen, 1972 års skatteutred-
ning, sysselsättningsutredningen och utredningen om skatteutjämnings-
bidragen för beaktande i tillämpliga delar.

2. att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:944.
3. att riksdagen med anledning av motionen 1975/76:943 som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,
4. att riksdagen hos regeringen begärde att motionen 1975/76:931 överlämnades till utredningen avseende regionalt gällande generella trafikrabatter för beaktande.

Reservationer har avgivits

1. beträffande överlämnande av motionen 929 till vissa utredningar i vad avsåg hemställan av herrar Ekström (s), Knut Johansson i Stockholm (s), Franzén (s), Larsson i Karlskoga (s), Jansson (s), Pettersson i Malmö (s) och Hermansson (vpk) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:929,

2. beträffande överlämnande av motionen 929 till vissa utredningar i vad avsåg motiveringen

A. av herrar Ekström, Knut Johansson i Stockholm, Franzén, Larsson i Karlskoga, Jansson och Pettersson i Malmö (samtliga s) som – under förutsättning av bifall till reservationen nr 1 – ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanterna angiven lydelse,

B. av herr Hermansson (vpk) som – under förutsättning av bifall till reservationen nr 1 – ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanten angiven lydelse,

3. beträffande överlämnande av motionen 944 till vissa utredningar av herrar Söderström (m) och Wachtmeister i Staffanstorp (m) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen hos regeringen begärde att motionen 1975/76:944 överlämnades till kommunalekonomiska utredningen, 1972 års skatteutredning, sysselsättningsutredningen och utredningen om skatteutjämningsbidragen för beaktande i tillämpliga delar,

4. beträffande överlämnande av motionen 931 till utredningen rörande generella trafikrabatter i vad avsåg hemställan av herrar Ekström (s), Knut Johansson i Stockholm (s), Franzén (s), Larsson i Karlskoga (s), Jansson (s), Pettersson i Malmö (s) och Hermansson (vpk) som ansett att utskottet under 4 bort hemställa

att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:931,

5. beträffande överlämnande av motionen 931 till utredningen rörande generella trafikrabatter i vad avsåg motiveringen

A. av herrar Ekström, Knut Johansson i Stockholm, Franzén, Larsson i Karlskoga, Jansson och Pettersson i Malmö (samtliga s) som – under förutsättning av bifall till reservationen nr 4 – ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanterna angiven lydelse.

B. av herr Hermansson (vpk) som – under förutsättning av bifall till reservationen nr 4 – ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanten angiven lydelse.

Herr EKSTRÖM (s):

Herr talman! I det föreliggande betänkandet har finansutskottet behandlat motioner angående kommunernas ekonomi. Med hänsyn till kommunernas stora roll i den totala samhällsekonomin är det inte att förvåna sig över att de problemställningar som aktualiserats i motionerna återkommer år efter år. Bland årets motioner befinner sig sålunda en partimotion från centerpartiet, i vilken man gör en utförlig genomgång av kommunernas problem. Det får ses som en sammanfattning av alla de aktuella problemställningar som f. n. befinner sig under utredning och frågor som förekommer i de kontinuerliga överläggningar som hålls mellan representanter för kommunförbunden å den ena och finansdepartementet å den andra sidan.

Det skulle leda alldeles för långt att göra en genomgång av alla de frågor som tas upp i motionen. Sålunda kommer man tillbaka till kommunsammanläggningarna och deras betydelse för den kommunala ekonomin och gör där påståenden som det skulle finnas stor anledning att närmare gå in på, t. ex. att den kommunala centraliseringen har medfört att kostnadskontrollen allvarligt försvårats. Förhållandet torde vara det rakt motsatta. Man talar om följderna av en vidgad indirekt beskattning, systemet för avräkning av kommunalskattemedel mellan stat och kommun, det påstådda höga ränteläget, kostnadsdrivande anvisningar, synpunkter på skattcutjämningsystemet och angelägenheten av en övergång till mer generella statsbidrag.

Ja, det här var bara ett axplock ur de inte precis fräscha och nya synpunkter som framförs i motionen. Vidare innehåller motionen en hemställan om åtgärder för att åstadkomma en nära samordning av det utredningsarbete som pågår på det kommunalekonomiska området.

Nu är det på det sättet att det mesta av vad som anförts i den här motionen har redan varit föremål för riksdagens behandling, och under åren 1972–1975 har motioner med liknande innehåll överlämnats till kommunalekonomiska utredningen. Jag skall erkänna att vi från socialdemokratiskt håll har ställt oss välvilliga tidigare år till att samma yrkande överlämnats av tre riksdagar i följd, men vi vill nu verkligen ifrågasätta om det inte med hänsyn till den arbetsbelastning som i dag åvilar administrationen kan vara tillrådligt att riksdagen söker begränsa arbetet på de punkter där detta går. Om överlämnande av samma motionsyrkanden varje år skall vara ett utslag av en politisk viljeyttring, så synes det oss som om det förvisso finns tillfällen som är mera lämpade för det ändamålet. I vår reservation 2 A har vi redogjort för frågor som redan överlämnats till kommunalekonomiska utredningen. Jag vill framhålla att det är inte samtliga som tagits upp – det är bara ett bevis på riktigheten av vad jag här har anfört.

Som jag sade framhålls också i centerpartimotionen att åtgärder skall vidtas för att åstadkomma nära samordning av det utredningsarbete som pågår på det kommunalekonomiska området. Ja, även här har riksdagen redan i fjol fattat ett beslut, där det framhölls önskvärdheten av att samarbetet inom berörda utredningar intensifierades. Den nyligen tillsatta skatteutjämningskommittén har enligt direktiven att bedriva sitt utredningsarbete i nära samarbete med kommunalekonomiska utredningen. Även här synes alltså enligt vår mening en begäran hos regeringen vara överflödigt.

Jag nämnde tidigare att i centerpartimotionen framförs som en synpunkt att en övergång till mer generella statsbidragsformer skulle kunna vara ett verksamt medel för främjande av kommunal hushållning och att statsbidrag i dessa former skulle kunna underlätta de val av lokalt anpassade lösningar som ändå kan göras. Man anför i motionen att den detaljstyrning som ofta är förenad med statsbidragsgivningen måste minska. De riktlinjerna är också inskrivna i direktiven för kommunalekonomiska utredningen, och det är en av de centrala frågeställningar som utredningen f. n. arbetar med.

Men samtidigt som centerpartiet uttalar dessa som jag tycker intressanta synpunkter har utskottet även haft att behandla motionen 931, som rör sambandet mellan statens skatteinkomster och kommunernas subventionering av kollektivtrafiken. I den motionen framhåller man att månadskortet för resor inom Stockholms län kostar 70 kr., vilket innebär en subvention av 70 à 80 kr. Genom att landstinget alltså subventionerar på det sättet tjänar staten enligt motionärerna ca 100 milj. kr. per år, eftersom de avdragsgilla beloppen i annat fall skulle vara högre. I motionen framhålls att liknande förhållanden råder även i andra kommuner.

Nu vill den borgerliga majoriteten i finansutskottet att också den här frågan skall utredas, och det må väl då vara tillåtet att jag ställer frågan: Vad vill man egentligen? Å ena sidan talar man för generella statsbidragsformer, och å andra sidan vill man ge sig in på en ny form av transferering av pengar mellan stat och kommun på ett detaljområde. Kommunalekonomiska utredningen skall pröva fördelar och nackdelar med en övergång till mera generella former vid statsbidragsgivning, och vi anser att den här motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Den utredning som åberopats i detta sammanhang har mycket utförliga direktiv att arbeta efter och har ålagts att hålla samråd med bl. a. kommunalekonomiska utredningen.

Herr talman! Med det anförda yrkar jag bifall till reservationerna 1, 2 A, 4 och 5 A. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr WACHTMEISTER i Staffanstorp (m):

Herr talman! I finansutskottets betänkande nr 25 behandlas bl. a. motionerna 929 av herr Fälldin m. fl. och 944 av herr Wennerfors m. fl., vilka båda tar upp frågan om kommunernas ekonomiska svårigheter.

Innehållet i motionerna överensstämmer i många avseenden. Motionärerna delar Svenska kommunförbundets och Landstingsförbundets styrelserns gemensamma krav på kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med kommunernas finansieringsproblem. Man pekar på de kraftiga kostnadsstegringarna och på kommunernas begränsade finansieringsmöjligheter liksom på eftersläpningen i utbetalningen av kommunalskattemedel från staten. Övervältringen av kostnader från staten på kommunerna påtalas i båda motionerna liksom även kravet på mera generella statsbidragsformer.

Vad som huvudsakligen skiljer motionerna är att i texten till moderatmotionen, men inte i hemställan, anges det önskvärda i en utbyggd service med ändrade finansieringsformer, bl. a. med sikte på ökad avgiftsfinansiering och sänkt skatt. I hemställans enda att-sats begärs en skyndsamt utredning av de i motionen berörda problemen angående möjligheterna att skapa en bättre fungerande kommunal sektor.

Hemställan i centermotionen innehåller visserligen tre att-satser, men kraven är praktiskt taget identiska med moderatmotionens. Det egendomliga är att utskottsmajoriteten har föreslagit att centermotionen överlämnas till de olika berörda arbetande utredningarna för beaktande i tillämpliga delar, medan utskottet avstyrker moderatmotionen.

Det kan tilläggas att reservationen 3, som jag nu yrkar bifall till, exakt överensstämmer med det första förslaget till utskottsskrivning som förelades finansutskottet!

Herr BERNDTSON (vpk):

Herr talman! Den ekonomiska situationen för landets kommuner och landsting är minst sagt bekymmersam. Av den för två år överenskomna skattehöjningen på 1 kr. har det mesta redan första året tagits ut. Det är andra åtgärder än överenskommelser mellan finansministern och kommunförbunden som behövs för att stoppa kommunalskattehöjningarna.

Vänsterpartiet kommunisterna har föreslagit åtgärder för att omedelbart lätta trycket på den kommunala ekonomin. Utredningar råder det ingen brist på. I stället behövs åtgärder under tiden utredningskvárnarna mal.

Det finns några områden där det enligt vår mening borde vara möjligt att vidta åtgärder utan att avvakta resultatet av den totala översynen av kostnadsfördelningen.

Det gäller den allmänna arbetsgivaravgiften, som är mycket kännbar för kommuner och landsting. De har en personalintensiv verksamhet. Deras enda inkomster är kommunalskatter och taxor. Att via dessa skatteformer ta in avgifter till statskassan förstärker orättvisorna i skattesystemet. Genom skatteomläggningarna efter Hagauppgörelserna har avgifternas tyngd ökat för kommunerna. Det behövs ingen Pomperipossa för att beskriva kommunernas situation. Ingen saga kan bättre än den krassa verkligheten beskriva för kommunalmän och skattebetalare ute i kommunerna de bekymmer man står inför.

Vpk har krävt att kommuner och landsting befrias från skyldighet

Tisdagen den
6 april 1976

*Kommunernas
ekonomi*

att erlægga allmän arbetsgivaravgift. Därmed skulle en stor börda lyftas av kommunerna.

Det gäller vidare frågan om bolagens skatter till kommuner och landsting. Skatteinkomsterna från bolagen visar en nedåtgående trend samtidigt som skattebördan ökar för fysiska personer. Detta är naturligtvis ett orimligt förhållande, som bör ändras. De avdragsgilla avsättningarna till olika fonder spelar en roll i sammanhanget. Det är föga tröst för kommunerna, när de i nuläget noterar hur just dessa avsättningar kraftigt minskar deras inkomster, att man möjligen i en framtid kan få ökade inkomster.

Vpk har krävt en extra bolagsskatt i syfte att finansiera ökade statliga insatser till kommuner och landsting. Därigenom skulle kommunerna kunna kompenseras för det inkomstbortfall de nu drabbats av.

Det gäller slutligen ett par för kommunerna betungande utgiftsområden, nämligen barntillsynen och pensionärernas bostadstillägg. Detta är kostnadskrävande områden. Det är också områden där det är angeläget med en upprustning men där svag kommunal ekonomi ofta verkar i motsatt riktning.

Vpk har krävt dels statligt övertagande av personalkostnaderna vid barnstugorna, dels ett statligt grundbidrag till pensionärernas bostadstillägg. Därigenom skulle kommunerna få betydande ekonomiska lättnader och möjligheter att svara för sina skyldigheter på dessa områden utan att höja skatterna.

Det finns anledning att erinra om dessa konkreta förslag inför behandlingen av finansutskottets betänkande angående kommunernas ekonomi. I betänkandet behandlas ett antal borgerliga motioner, som också berör de problem vi från vpk aktualiserat vid flera tillfällen i riksdagen.

Genomgående i dessa motioner är att man stannar vid yrkandet att motionerna skall överlämnas till olika utredningar. Vänsterpartiet kommunisternas representant i finansutskottet, herr Hermansson, har i reservationer erinrat om de konkreta förslag som partiet ställt och som jag här refererat. Han har kommit till slutsatsen att genomförandet av dessa krav är betydligt effektivare än att bifalla de borgerliga motionerna. Att än en gång enbart överlämna ställda motionskrav till pågående utredningar för beaktande förefaller inte särskilt meningsfullt.

Det kan vara på sin plats att erinra om att vpk-kraven om befrielse för kommuner och landsting från skyldighet att erlægga allmän arbetsgivaravgift och om en extra bolagsskatt i syfte att finansiera ökade statliga insatser till kommuner och landsting helt nyligen varit föremål för behandling i riksdagen. Det hade varit betydligt mera meningsfullt att rösta för dessa förslag än att bara överlämna synpunkter till utredningar som redan sysslar med dessa frågor. Då hade man tillfälle att beställa åtgärder från regeringen. Tyvärr avslogs vpk:s förslag.

Åtgärder behövs för att förbättra kommunernas ekonomiska situation. Vi har angett några områden där omedelbara åtgärder är både nödvändiga och möjliga. Detta är en bättre väg än att ånyo överlämna motioner

till de pågående utredningarna. Jag ber att få yrka bifall till reservationerna 2 B och 4 B av herr Hermansson.

Herr KRISTIANSSON (c):

Herr talman! Jag vill säga några ord främst i anknytning till centerns partimotion 1975/76:929. Herr Ekströms anförande liksom den socialdemokratiska reservationen behandlar närmast formaliteter, nämligen handläggningen av motionen. Man har inte gått in på sakfrågorna. I och för sig är det väl rätt förklarligt. Ingen av finansutskottets socialdemokratiska ledamöter är obekant med dessa problem, allra minst naturligtvis finansutskottets ärade vice ordförande. Tvärtom erkände herr Ekström att här finns problem. Jag kunde naturligtvis från den utgångspunkten också begränsa mig till att säga någonting om den formella handläggningen, men jag vill ändå med hänsyn till dessa frågors betydelse också beröra sakinnehållet.

Vi har i motionen konstaterat vad som är allmänt känt, att kommunerna står för den grundläggande servicen till människorna. Kommunerna har här huvudansvaret. Det gäller framför allt frågor om omvårdnad och trygghet. Vi har likaså konstaterat, vilket också tidigare talare understrukit, att den kommunalekonomiska utvecklingen inger oro, en oro som jag tror att alla kommunalt engagerade människor känner. Kommunerna har ett tryck på sig att ge mera service. All denna service ökar i pris, och frågan är hur man skall kunna finansiera den.

Huvuddelen av den offentliga sektorns utbyggnad har skett i kommunal regi. Förbättrad standard inom utbildning och sjukvård utgör belysande exempel. Förutom den höjda standarden har en lång rad andra faktorer medverkat till att driva upp kostnaderna. Vi har i motionen pekat på 1960-talets kraftiga urbaniseringsprocess, som i långa stycken var politiskt styrd. Jag skall inte gå närmare in på den – tidigare talare från centern har i annat sammanhang i dag varit inne på den – men den spelar självfallet en stor roll.

Den kommunala servicen och omsorgen om människorna är nu nära nog total. Varje människa som inte är arbetsför har faktiskt rätt till kommunal omsorg av ett eller annat slag. Självfallet kostar den mycket för kommunerna. I sammanhanget skall naturligtvis också vägas in den i och för sig mycket välbehövliga låglönesatsning som skett under senare år samt det förhållandet att dessa tjänster i mycket stor utsträckning måste utföras under obekvämt arbetstid.

Eftersom herr Ekström kom in på "kommunreformen" vill jag påstå att den tvångsvis genomförda kommunsammanslagningen självfallet har medfört både kostnadsfördyringar och därtill sämre möjligheter till kontroll. Det råder inget tvivel om den saken. Låt oss hoppas att detta är en övergångsföreteelse, men mycket talar tyvärr för att vi får leva med detta även i fortsättningen.

Till sammanhanget hör också de skatteomläggningar som skett under senare år som negativt påverkat kommunernas ekonomi. Kopplingen

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Kommunernas
ekonomi*

Tisdagen den
6 april 1976

*Kommunernas
ekonomi*

mellan arbetsgivareavgift och lönesättning innebär i realiteten att en viss del av lönen "betalas svart" när man ser till just kommunernas skatteunderlag.

Det intressanta i sammanhanget är att regeringspartiet, kanske främst finansministern, för en politik som saknar logik och som rymmer inte så litet av dubbelmoral. Samtidigt som man ålägger kommunerna att hålla en viss och ständigt ökad standard på sin service begränsar man kommunernas rätt att höja skatten. Får kommunerna inte höja skatten, måste naturligtvis de erforderliga inkomsterna tas in på annat sätt, och då oftast via ökade avgifter på tjänster, något som vi inom centern anser är oriktigt.

Under dessa förhållanden har kommunerna på grund av de skatteomläggningar som skett givetvis mycket svårt att planera.

Vi har i några punkter angett åtgärder som vi anser vara angelägna. Vi har ansett att alla kommuner skulle garanteras 100 % av medelskattekraften. Vi har också gjort gällande att det är felaktigt att staten, såsom i dag sker, tar all skatt på sjukförsäkringsförmåner och liknande. Det fanns måhända *något* skäl för det i ingångsskedet, men på sikt kan det inte vara riktigt att ha det systemet kvar.

Vi har länge hävdat att kostnaderna för bostadstilläggen till pensionärerna till en viss del skulle betalas av staten genom ett grundbidrag. Med den olika åldersstruktur som kommunerna har även efter kommunsammanslagningarna är de förhållanden som därvidlag råder helt orimliga.

Vi har slutligen också begärt – herr Ekström var inne på detta – ett mer generellt statsbidragssystem.

Detta är i huvuddrag sakinnehållet i vår motion. Vi har varit oförsynta nog att begära att motionen skulle överlämnas till de utredningar som ser över dessa frågekomplex. Det har också utskottsmajoriteten stannat för. Utskottets vice ordförande ansåg att det är orimligt att hålla på med detta år efter år. Jag skulle i det sammanhanget vilja säga att det också är orimligt att man skall vänta på saker och ting år efter år.

Jag kan som exempel anföra ur den socialdemokratiska reservationen, där man beklagar sig över utskottsmajoritetens förslag, följande: "I motionen 1973:243 krävdes sålunda att riksdagen skulle hemställa hos regeringen om tilläggsdirektiv för den kommunalekonomiska utredningen så att utredningen med förtur skulle pröva bl. a. frågan om ett statligt grundbidrag till kommunerna för bl. a. utgivande av kommunala bostadstillägg. I utskottets av riksdagen godkända betänkande (FiU 1973:21, rskr 165) hemställdes att denna motion skulle överlämnas till den kommunalekonomiska utredningen."

Ännu har, såvitt jag vet, inget resultat framkommit av detta. En ny påminnelse behövs således.

Jag vill med det anförda, herr talman, yrka bifall till finansutskottets hemställan i punkterna 1–4.

Herr EKSTRÖM (s) kort genmäle:

Herr talman! Ja, visst är det formalia som jag tagit upp i mitt inlägg, liksom de socialdemokratiska reservanternas. Vi anser att det icke kan vara riktigt att riksdagen år efter år beslutar föreslå regeringen att till en utredning överlämna frågor som redan är överlämnade. Om man gör på det sättet måste orsaken vara att man misstänker att postverket inte fungerar, att expeditionen på något sätt kommit bort! Så är det ju inte. Jag kan försäkra kammarens ledamöter att vi har fått dessa frågor överlämnade till oss i utredningen. Då tycker jag nog att man inte år efter år borde komma tillbaka med samma yrkanden.

Visst får såväl regering som riksdag vänta på de stora och tunga utredningar som pågår. Vad gäller den kommunalekonomiska utredningen tittade jag efter i dag och fann under finansdepartementets verksamhetsområde 20 utredningar som dock är äldre än den.

Herr Kristiansson talade om att skatteomläggningarna medför fördyringar och försämringar för kommunerna. Om man tittar i budgetpropositionen skall man finna att f. n. utgår skatteutjämningsbidrag till kommunerna, skattebortfallsbidrag till kommunerna, särskilt bidrag till kommunerna, extra bidrag till kommuner och landstingskommuner och kompensation till kommuner i anledning av 1974 års skattereform. Senast i dag har utskottet behandlat det sistnämnda, som på helårsbasis innebär 1 500 milj. kr. När det gäller de kommunala bostadstilläggen har bostadsfinansieringsutredningen haft den frågan uppe och även avgivit förslag. Vi får se omsider vad detta kan leda till.

Jag är medveten om att herr Wachtmeister i Staffanstorp kanske känner sig litet förvånad över att den moderata motionen i slutomgången stöttes bort från mittenpartiernas gemensamma ställningstagande. Jag blev kanske också förvånad över det. I dessa tider när man påstår att det föreligger enighet mellan de borgerliga partierna hade vi kanske kunnat vänta att den moderata motionen hade fått vara med i samma paket.

Herr KRISTIANSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Om det nu skulle vara så till fyllest som herr Ekström anför utan överlämnandet av denna motion till utredningen vill jag i alla fall för kammaren påminna om att det tillsatts åtminstone en utredning sedan riksdagen senast behandlade liknande hemställan.

Med mitt uttalande beträffande skatteomläggningen åsyftade jag närmast det förhållande som är känt för alla kommunalmän, att när man flyttar över från direkt skatt till uttag av arbetsgivaravgift kommer kommunerna i en besvärlig situation på grund av att de betungas av avgiftsuttag, men dessutom naturligtvis också för att deras skatteunderlag blir mindre än det annars skulle ha blivit. Det är väl ett känt faktum, som det inte behöver sägas många ord om.

Herr EKSTRÖM (s) kort genmäle:

Herr talman! Det där är nog bara halva sanningen, herr Kristiansson. Det är klart att arbetsgivaravgifter belastar kommunernas budget. Men

när man överfört skatteuttaget från direkta skatter till indirekta skatter, i detta fall arbetsgivaravgifter, har ju syftet varit att begränsa löneökningarna. Om man inte gått den vägen, hade löneläget varit ett annat och då hade givetvis kommuner och landsting, som verkligen är personalintensiva i sin verksamhet, haft ett högre kostnadsläge. Det går sålunda inte att säga att arbetsgivaravgiften för kommuner och landsting är en faktor som påverkar dem enbart negativt. Herr Kristiansson måste väl vara överens med mig om att de här skattereformerna haft det välgörande med sig att vi har kunnat begränsa inflationen och undvika det högre lönepåslag som skulle ha krävts om vi inte gått den vägen.

Herr KRISTIANSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Det är bara att konstatera att inflationen varit stark nog ändå. Det återstår naturligtvis för herr Ekström att bevisa att den hade blivit ännu större utan de vidtagna skattereformerna. Jag tror att den bevisföringen blir mycket svår. Först måste man ju slå fast hur långt skatteomläggningen blivit respekterad vid avtalsuppgörelsen, och det kan nog varken herr Ekström eller jag göra. Men jag tror att vi får samfällt liknande uppfattning som jag framfört oss till del om vi går ut och frågar kommunfolk, och de känner bäst till den här saken.

Herr GRANSTEDT (c):

Herr talman! Bland de motioner som behandlas i detta betänkande finns motionen 1975/76:931, som tar upp frågan om de skattevinster som staten gör på att kommuner och landsting subventionerar kollektivtrafiken. När ett landsting eller en kommun beslutar sig för att subventionera kollektivtrafiken inom sitt område är naturligtvis motivet här för att man vill ge ett ekonomiskt stöd åt de medborgare i regionen eller kommunen som behöver resa mycket, framför allt till och från sitt arbete. Men eftersom utgifter för resor till och från arbetet är avdragsgilla, blir effekten av en sådan subvention att en betydande del av den satsning som görs hamnar direkt i statskassan i form av högre skatteintäkter, då avdragen för resor till och från arbetet minskar. Det har naturligtvis aldrig varit avsikten vare sig hos ett landsting eller en kommun att subventionera staten på detta sätt. Men den effekten får vi alltså f. n.

Frågan belyses utifrån den största icke-statliga trafikhuvudmannen, nämligen Stockholms läns landsting. Där har man räknat ut att den skattevinst som staten gör genom det här förfarings sättet ligger i storleksordningen 100 milj. kr. om året.

Det är en helt orimlig situation. Det enda rimliga är givetvis att staten i någon form återför dessa pengar till trafikhuvudmannen.

Herr Ekström sade i sitt inledningsanförande att det gäller här att inte skapa någon ny transferering från staten till kommuner. Jag håller fullständigt med om det. Det är inte heller motionens syfte. Vad motionen går ut på är att ta bort en transferering – från kommuner och landsting till staten, som nu sker via beskattningssystemet.

Vill man skapa gynnsamma betingelser för lågtaxepolitik när det gäller kollektiva färdmedel, gäller det naturligtvis att se till att så litet pengar som möjligt kommer på avvägar – om uttrycket tillåtes.

I det här fallet gäller det att se till att de subventioner som landsting och kommuner går in med hamnar just där de är avsedda att hamna, nämligen hos de enskilda medborgarna – ingen annanstans. Därför är det viktigt att den här frågan handläggs snabbt.

Utskottsmajoriteten har också föreslagit att frågan skall bli allsidigt belyst i en utredning. Det är ett positivt förslag. Men det förvånansvärda är att socialdemokraterna inte vill ha frågan allsidigt belyst. De har reserverat sig mot detta krav. Det kan möjligen bero på att de anar vad en sådan belysning av frågan kommer att leda till, nämligen att statskassan får betala tillbaka en del pengar.

Trots reservationen av socialdemokraterna och vpk borde det finnas majoritet i kammaren för utskottets förslag. Det är i varje fall så att socialdemokraterna i Stockholms län går ut i valrörelsen med ett huvudbudskap om att sänka priset på månadskortet i länet från 70 kr. till 50 kr. Om man vill åstadkomma en sådan prissänkning måste självfallet en första åtgärd vara att se till att de skattemedel som staten tjänar på denna hantering återförs till trafikhuvudmannen.

De som alltså menar allvar med att tala för en lågtaxepolitik i den här regionen och på andra håll där det är aktuellt måste naturligtvis stödja utskottsmajoriteten i det här fallet.

Jag vill, herr talman, yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Herr TALMANNEN: Propositioner ställs först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

Hemställan

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Ekström m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ekström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 25 mom. 1 röstar ja.

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Ekström m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 146

Nej – 146

Då sålunda de avgivna rösterna var lika delade, gavs propositioner på att ärendet skulle dels återförvisas till utskottet, dels avgöras omedelbart, och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Herr talmannen nedlade i rösturnan en ja-sedel och en nej-sedel, varefter på herr talmannens anmodan herr Siegbahn (m) ur urnan upptog den ena av dessa båda sedlar, och befanns denna innehålla nej.

Kammaren hade alltså i enlighet med nej-propositionens innehåll bifallit reservationen nr 1 av herr Ekström m. fl.

Motiveringen

Propositioner gavs på godkännande av dels den i reservationen nr 2 A av herr Ekström m. fl. anförda motiveringen, dels den i reservationen nr 2 B av herr Hermansson anförda motiveringen, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Berndtson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren beträffande finansutskottets betänkande nr 25 mom. 1 godkänner den i reservationen nr 2 A av herr Ekström m. fl. anförda motiveringen röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren godkänt den i reservationen nr 2 B av herr Hermansson anförda motiveringen.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Berndtson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 135
Nej – 12
Avstår – 143

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av herrar Söderström och Wachtmeister i Staffanstorp, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Söderström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 25 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av herrar Söderström och Wachtmeister i Staffanstorp.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Söderström begärde röst-

räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 252
Nej - 40

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Kommunernas
ekonomi*

Mom. 3

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 4

Herr TALMANNEN: Propositioner ställs först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

Hemställan

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Ekström m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ekström begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller finansutskottets hemställan i betänkandet nr 25 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av herr Ekström m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 146
Nej - 146

Då sålunda de avgivna rösterna var lika delade, gavs propositioner på att ärendet skulle dels återförvisas till utskottet, dels avgöras omedelbart, och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Herr talmannen nedlade i rösturnan en ja-sedel och en nej-sedel, varefter på herr talmannens anmodan herr Boo (c) ur urnan upptog den ena av dessa båda sedlar, och befanns denna innehålla nej.

Kammaren hade alltså i enlighet med nej-propositionens innehåll bifallit reservationen nr 4 av herr Ekström m. fl.

Motiveringen

Propositioner gavs på godkännande av dels den i reservationen nr 5 A av herr Ekström m. fl. anförda motiveringen, dels den i reservationen nr 5 B av herr Hermansson anförda motiveringen, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Berndtson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Kommunernas
ekonomi*

Den som vill att kammaren beträffande finansutskottets betänkande nr 25 mom. 4 godkänner den i reservationen nr 5 A av herr Ekström m. fl. anförda motiveringen röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren godkänt den i reservationen nr 5 B av herr Hermansson anförda motiveringen.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Berndtson begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 139
Nej - 12
Avstår - 141

§ 5 Föredrogs finansutskottets betänkande 1975/76:26 ångående verkställd granskning av riksbankens förvaltning år 1975 samt förslag om disposition av riksbankens vinst jämte motion.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

Lades till handlingarna.

Punkterna 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 6 Föredrogs finansutskottets betänkande 1975/76:27 ångående verkställd granskning av riksgäldskontorets förvaltning.

Punkten 1

Lades till handlingarna.

Punkten 2

Utskottets hemställan bifölls.

§ 7 Föredrogs finansutskottets betänkande 1975/76:28 med anledning av riksdagens revisorers verksamhetsberättelse för år 1975 jämte motion.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2

Lades till handlingarna.

§ 8 Föredrogs

Finansutskottets betänkande

1975/76:29 med anledning av i propositionen 1975/76:100 framlagda förslag om anslag för budgetåret 1976/77 till riksgäldskontoret och riksdagens revisorer

Kammaren biföll vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Upprättande av
Nordiska invest-
eringsbanken, m. m.*

§ 9 Upprättande av Nordiska investeringsbanken, m. m.

Föredrogs näringsutskottets betänkande 1975/76:40 med anledning av propositionen 1975/76:108 om godkännande av överenskommelse om upprättande av Nordiska investeringsbanken, m. m.

Herr SIEGBAHN (m):

Herr talman! Näringsutskottet har varit enigt om att godkänna överenskommelsen om upprättandet av en nordisk investeringsbank. Moderata samlingspartiets ledamöter har emellertid fogat ett särskilt yttrande till utskottets betänkande nr 40. Jag vill något kommentera detta. I stadgarna för den föreslagna Nordiska investeringsbanken heter det i § 1 att verksamheten skall avse "genomförandet av investeringsprojekt och export av nordiskt intresse".

Tolkningen av denna paragraf har varit föremål för diskussion vid skilda tillfällen. Den kommitté i norska stortinget som handlagt denna fråga sade i sitt utlåtande att man förutsatte att lån eller garantier endast skulle ges till projekt inom Norden.

Vid den debatt som nyligen ägde rum i frågan vid Nordiska rådets session underströk också alla norska talare, med Bratteli i spetsen, att en förutsättning vid sakbehandlingen av denna fråga hittills varit att det skulle röra sig om projekt i Norden. Bratteli slutade sitt tal med följande ord, vilka jag för enkelhetens skull översätter: "Skulle den situation uppstå att man vill göra någon förändring i denna princip, så måste detta bli föremål för ett politiskt beslut." Moderata samlingspartiet delar helt den uppfattning som framkommit i detta uttalande.

Vi har inte tolkat utskottets diskussion av denna fråga så att man tog avstånd från tankegångarna, utan endast så att man icke ansett det nödvändigt eller önskvärt att utskottet gjorde ett eget uttalande på denna punkt.

Som motivering för den inställningen kan citeras åtskilliga uttalanden i propositionen. Där talas om att det gäller exportprojekt av gemensamt nordiskt intresse, att det är en nordisk målsättning, att det gäller en snabb utbyggnad av ländernas realkapital och deltagarländernas samhälls-ekonomiska mål, medan däremot projekt som i allt väsentligt ligger i endast ett lands intresse faller utanför.

Vi har emellertid ansett det vara önskvärt att understryka den sistnämnda synpunkten. Skälet till det är att det vid debatter i olika sam-

manhang har antytts att ett nordiskt land skulle kunna erhålla lån för projekt som gäller leveranser till angränsande länder.

För ordningens skull vill jag tillägga att det självfallet kan uppkomma situationer då representanter från de nordiska länderna skulle anse det önskvärt att ett gemensamt projekt kom till stånd utanför Nordens gränser, exempelvis till tryggnad av våra länders försörjning. Men som jag nyss framhöll måste en sådan utvidgning av bankens verksamhetsområde förutsätta ett principbeslut på politisk nivå.

Herr HAGLUND (s):

Herr talman! Jag skall fatta mig synnerligen kort om näringsutskottets betänkande nr 40. Det är ju enhälligt, utöver det särskilda yttrande som herr Siegbahn här har redogjort för och som är undertecknat av herrar Regnéll och Hovhammar.

I betänkandet redogör vi för den överenskommelse som träffats av företrädarna för regeringarna i de fem nordiska länderna den 4 december 1975. Nordiska investeringsbanken skall ha sitt säte i Helsingfors. Den skall ha ett grundkapital på 400 miljoner SDR, som det heter, vilket betyder särskilda dragningsrätter, som f. n. motsvarar omkring 2 miljarder kr. Kursen på 1 SDR var i januari 1976 5:15 kr. Den skall ge lån och ställa garantier för genomförande av investeringsprojekt och export av nordiskt intresse.

Det särskilda yttrandet handlar om att lån eller garantier endast skall ges till projekt inom Norden. Utskottet har diskuterat frågan, men icke funnit skäl att, som norska stortinget, göra något uttalande. Detta ställningstagande har vi grundat bl. a. på vetenskapen om att Nordiska investeringsbankens verksamhet kommer att ledas av en styrelse där varje nordiskt land har två ledamöter. Minst sju av de tio ledamöterna måste förena sig om en ståndpunkt för att den skall gälla som styrelsens beslut. Det skall f. ö. också utses en kontrollkommitté, likaså med representation för alla de fem nordiska länderna, med uppgift att kontrollera att bankens verksamhet bedrivs i överensstämmelse med stadgarna.

Utskottsmajoriteten har ansett att man tryggt kan anförtro åt Nordiska investeringsbankens styrelse att avgöra vad som är "investeringsprojekt och export av nordiskt intresse", som det står i stadgarna. Sannolikheten för att det skall bli tal om att Nordiska investeringsbanken skall ge lån eller ställa garantier åt företag utanför Norden är nog ganska liten. Men man kan naturligtvis tänka sig att de nordiska länderna finner att de har ett gemensamt intresse av att genomföra ett projekt utomlands för att tillförsäkra sig viktiga råvaror. Det kan i så fall bli nödvändigt att gå tillsammans med ett företag, som har sin verksamhet utanför Norden, i det aktuella landet.

Det finns därför, anser utskottsmajoriteten, inte något skäl att även från svensk sida göra ett mer eller mindre bindande uttalande som kan få negativ effekt i ett sådant fall.

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner överenskommelsen om

inrättande av Nordiska investeringsbanken.

Jag yrkar bifall till näringsutskottets hemställan på samtliga tre punkter i betänkandet nr 40.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Tillgodoräknande
av pensionspoäng
för vård av eget
barn*

§ 10 Tillgodoräknande av pensionspoäng för vård av eget barn

Föredrogs socialförsäkringsutskottets betänkande 1975/76:31 med anledning av motioner om tillgodoräknande av pensionspoäng för vård av eget barn.

I detta betänkande behandlades motionerna 1975/76:745 av fru Troedsson m. fl. (m), 1975/76:1185 av herr Hyltander (fp) och 1975/76:1197 av fru Mogård m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde utredning och förslag om behövliga åtgärder för erkännande av hemarbetet som samhällsnyttig arbetsinsats, varvid vad som i motionen anförts borde beaktas.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle avslå motionerna 1975/76:745, 1975/76:1185 och 1975/76:1197.

Reservation hade avgivits av herrar Carlsson i Vikmanshyttan (c), Ringaby (m), Magnusson i Nennesholm (c) och Hyltander (fp), fröken Pehrsson (c) samt herrar Andersson i Nybro (c) och Nisser (m) vilka ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:1197 och med avslag på motionerna 1975/76:745 och 1975/76:1185 hos regeringen begärde utredning och förslag om behövliga åtgärder för bestämmande av hemarbete som samhällsnyttig arbetsinsats, varvid de i motionen framförda synpunkterna borde beaktas.

Till betänkandet hade fogats ett särskilt yttrande av herr Hyltander (fp).

Fru SUNDBERG (m):

Herr talman! De tre borgerliga kvinnoförbundens ordförande har gemensamt väckt en motion, 1197. Från moderata samlingspartiets sida är det Britt Mogård som har undertecknat motionen. Hon är tyvärr sjuk i dag, och jag skall i stället säga några ord.

Kravet på pensionsrätt inom tilläggs pensioneringen för hemarbete är ett gammalt krav, inte minst från moderata samlingspartiets sida. Det var därför glädjande att riksdagen 1974 beslöt att den frågan skall utredas

*Tillgodoräkande
av pensionspoäng
för vård av eget
barn*

av pensionskommittén. Den väntas ju lägga fram förslag senare under detta år. Men motionen av de tre kvinnoförbundsordförandena går längre än bara till att begära förslag när det gäller pensionsrätt för hemarbete i samband med tilläggspensioneringen. Den gäller hela frågan om värdering av hemarbete i dess vida bemärkelse.

De av kammarens ledamöter som lyssnade på Öppen kanal i går fick sig med all säkerhet en tankeställare. Den ena kvinnan efter den andra ringde in till Sveriges Radio och uttryckte just de synpunkter som förs fram i motion 1197. Det var kvinnor, fullt sysselsatta med vårdarbete av olika slag. Men de upplevde hur de i alla avseenden betraktades som mindervärdiga. Deras arbete hade ingen status, och de sade sig känna sig som parasiter. Någon påpekade att när de ville ut på arbetsmarknaden, fanns inget gehör för att de genom sitt hemarbete skaffat sig gedigna kunskaper – kunskaper som i sig skulle kunna användas av samhället men som genom den traditionella nedvärderingen av hemarbetet betraktas som obefintliga.

Det finns människor som behöver vård av olika slag i vårt samhälle. Det är barn och gamla, det är handikappade och människor som är sjuka. Men det är också människor som är litet sjuka – alltså inte mycket sjuka. Det finns här i riksdagshuset anställda som har måst sluta sin anställning därför att makens hälsa varit sådan att han behöver mer eller mindre kontinuerlig passning, och det är många runt om i vårt land som befinner sig i en sådan situation.

Vi kan inte – och bör inte – räkna med att våra sjukhus skall ha plats för alla, och det vore ytterst olyckligt om en människa, vem det än är, som kan vårdas i hemmet skulle förvisas till sjukvårdsinrättning bara därför att den som vill och kan vårda inte ser några praktiska eller ekonomiska möjligheter att göra det.

Hemarbetet är en samhällsnyttig arbetsinsats. Det är det erkännandet som reservanterna vill att riksdagen skall göra. Därmed skulle också de hemarbetandes otrygghet, särskilt på det ekonomiska området, kunna minskas. Det gäller förbättring av ersättningen till anhöriga vårdare, det gäller den orimligt låga sjukpenningen till den hemarbetande och det gäller meritvärdering av hemarbete vid intagning till utbildning.

Vi har när det gäller den särskilda behörigheten för antagning till högre utbildning de s. k. 25:5-orna, som i framtiden i den nya högskolan blir 25:4-orna. Där jämsställs – och det är ett steg framåt – vård av eget barn med förvärvsarbete. Men det finns så många andra vårdformer som inte tas upp där och som också borde ge behörighet både till sådan här högre utbildning och till annan eftertraktad utbildning. Den begränsning som här finns måste – som vi ser det – utvidgas, men först måste en utredning göras.

Låt mig ge ett exempel. Jag sammanträffade i går med en kvinna som är 35 år. Det var i min hemkommun, där vi bygger ett daghem. Hon har fyra egna barn. Hon såg en möjlighet att bli barnskötare och blev också antagen. Hon hade nu med mycken möda lyckats uppbringa

en barnflicka som passar hennes egna fyra barn medan hon själv går på praktik och lär sig barnavård.

Kvinnan har alltså klarat upp fyra egna ungar. Detta är ett exempel som visar hur lågt man värderar det arbete som är utfört i det egna hemmet.

Det finns också kvinnor som i hemmet skött kanske hela hemmets ekonomi, en avancerad telefontjänst eller många andra sysslor men som hela tiden, i och med att verksamheten skett i hemmet, betraktas som utan kunskaper.

I den reservation som är fogad till socialförsäkringsutskottets betänkande nr 31 anser de borgerliga partiernas ledamöter att det förslag som förväntas från pensionskommittén endast rör ett begränsat avsnitt av hela detta stora fält. Reservanterna begär därför en utredning och förslag för bestämmande av hemarbete som en samhällsnyttig arbetsinsats, och då måste som en följd av det naturligtvis också fastslås vilken typ av hemarbete som här skall medräknas. Men reservanterna begär alltså även förslag i frågan och då särskilt rörande de bedömningar som kan behöva göras när det gäller den hemarbetandes inträde i förvärvslivet.

Herr talman! Sysselsättningsutredningen talade om de hemarbetande som någon sorts arbetskraftsreserv som man bara kunde sätta ut i förvärvslivet. Men de hemarbetande *arbetar* också i allmänhet. För var och en av dem som går ut i förvärvslivet uppstår krav på att det arbete som de tidigare har utträttat måste skötas av någon annan eller i form av dubbelarbete.

Vi har inte råd att avstå från att erkänna hemarbetets värde. Från moderata samlingspartiets sida har vi betonat valfriheten. Vi har också sagt att de flesta människor vill förvärvsarbeta under huvuddelen av sin arbetsföra ålder – det är inte fråga om något annat. Men det finns de som inte kan lämna sitt hemarbete därför att andra är beroende av dem. Att människor är beroende av varandra är ju inget fult. Det var många som i går i radio vittnade om att deras vårdarbete räknades som mindervärdigt. Det är de människorna som de borgerliga ledamöterna vill hjälpa med sina krav i reservationen.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 31.

I detta anförande instämde herrar Ringaby (m) och Schött (m).

Fru FREDGARDH (c):

Herr talman! Socialförsäkringsutskottet har behandlat motionen 1197 angående erkännande av hemarbete som samhällsnyttig insats. I sitt betänkande nr 31 framhåller utskottet att en översyn av frågan om pensionsrätt för vårdinsatser i hemmet f. n. är under översyn av pensionskommittén, som har för avsikt att i slutet av innevarande år avge ett betänkande i denna och andra dithörande frågor. Med anledning härav anser utskottet motionen 1197 "i viss mån" tillgodosedd.

Tisdagen den
6 april 1976

*Tillgodoräknande
av pensionspoäng
för vård av eget
barn*

Mot detta har avgivits reservation av samtliga oppositionspartier, som anser att motionen 1197 har en vidare syftning än enbart vårdinsatser i hemmet. Reservanterna kräver, i likhet med vad vi motionärer gjort, utredning och förslag om behövliga åtgärder för bestämmande av hemarbete som samhällsnyttig arbetsinsats, varvid de i motionen framförda synpunkterna bör beaktas.

Jag instämmer helt med reservanterna. Utskottet skriver "i viss mån" och visar därmed att man inte anser att motionen är helt tillgodosedd.

De hemarbetande har på något sätt hamnat utanför samhället. Eftersom de till nära 100 % utgörs av kvinnor kan deras situation också sägas vara ett kvinnoproblem. De hemarbetande är inte en glömd grupp i samhället, i motsats till vissa andra kategorier som man har börjat ägna uppmärksamhet åt först under senare år. Snarare är det så att de hemarbetande ganska medvetet har förts åt sidan. De arbetar åt sig själva, säger man, inte åt samhället. Alltså har samhället inte heller något intresse för dem. De får klara sig i huvudsak bäst de kan. Denna uppfattning har satt sina spår, t. ex. när det gäller de hemarbetandes andel i samhällets sociala skydds- och trygghetssystem liksom när det gäller ersättningen vid sjukdom, där de klassas mycket lågt. Deras arbete är inte meriterande för vidare utbildning. Deras insats värderas inte ekonomiskt. Den räknas inte in i bruttonationalprodukten. I detta avseende är de hemarbetande helt obefintliga – även om de fortfarande kan sägas vara oundgängliga, om man tänker på den bristande barnomsorg som samhället alltjämt håller sig med. Och ändå finns det i dag ett mycket stort antal rent hemarbetande, praktiskt taget alla kvinnor, som samhället på detta sätt diskriminerar. Hemmafrun har kommit att betraktas dels som mindervärdig ur samhällets synpunkt, dels som ett slags lyxvarelse som samhället kan undvara eller rent av bör befria sig från. Att de faktiska förhållandena numera har ändrats tas sällan med i bilden.

Lyxhustrun, omgiven av en personalstab som gör jobbet, är i dag en rätt sällsynt företeelse, åtminstone om man håller sig till vårt land. Den som sköter barn och hushåll på heltid, som gör det ensam med helt oreglerad arbetstid, utan betalning och utan något erkännande från samhällets sida utför ändå ett för samhället mycket värdefullt arbete. För samma arbete – barnavård, matlagning, städning, olika reparationsarbeten på t. ex. hemtextilier och kläder – måste betalas dyrt, om arbetet utförs utanför hemmet. Här finns det en dubbelhet som är ganska medveten, det kan vi inte komma ifrån.

Hemarbetet måste från samhällets sida värderas på ett helt annat sätt än som sker i dag. Det har vi från centern krävt vid olika tillfällen. Alltså – säger kanske en del som nu lyssnar på mig – står jag här och pläderar för åtgärder som i fortsättningen kommer att binda kvinnorna vid hemarbetet ändå hårdare än nu. Nej, det gör jag verkligen inte. Jag talar om hemarbetet som sådant, inte om vem som utför det. I dag är det i huvudsak kvinnorna, men vi som jobbar för jämställdhet anser att hemarbetet i lika hög grad är ett ansvar för männen. Höjer man hemarbetets status bör

det också kunna bli mer intressant för männen. För att nå resultat behövs givetvis ett hårt och ihärdigt arbete mot alla de könsfördomar och traditioner som binder just kvinnorna vid hemarbetet, men jag tror att det är rätt väg. Hemarbetets status är till stor del en ekonomisk fråga. Vem som skall utföra det är en jämställdhetsfråga och skall tacklas som en sådan. Det gäller att skilja på begreppen.

Som ett första steg till höjd status för hemarbetet kan man se att det godtas som meritvärdering för utbildning i vissa yrken, såsom framhålls i motionen. Detta kan också ses som en rimlig trygghetsåtgärd, när en tidigare hemarbetande vill övergå till vidareutbildning eller till förvärvsarbete liksom inför den ekonomiska situationen vid sjukdom och på ålderdomen. Givetvis måste man då också finna en riktig definition på vad som avses med hemarbete. Motionens definition att därmed menas "arbete i hemmet som innefattar vård av barn, vård av åldring, sjuk eller handikappad" kan anses rimlig och ganska väl täcka vad som avses.

Rätten till arbete är en mänsklig rättighet som gäller också kvinnorna, men rätten till arbete måste också innefatta en viss valfrihet för den enskilde, om man under någon period av sitt liv vill arbeta inom eller utanför hemmet. Också arbetet i hemmet, framför allt i den mån det innefattar rent vårdande uppgifter, är en för samhället nyttig insats och bör bedömas och värderas som sådan. Framför allt får detta arbete inte utesluta någon från en rättmätig del i samhällets sociala trygghetssystem.

Herr talman! Med det anförda ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Fru FRÆNKEL (fp):

Herr talman! Jag skulle vilja trycka alldeles särskilt på ett par punkter i motion 1197 vilka inte alls tagits upp i socialförsäkringsutskottets betänkande nr 31. De gäller meritvärderingen, som både fru Sundberg och fru Fredgardh talade om. Det är kanske naturligt att man lämnat den åt sidan i ett betänkande från socialförsäkringsutskottet, men jag tycker att den är så viktig att jag ändå vill ta upp den.

I motionen nämns två mycket viktiga åtgärder som kan vidtas: meritvärdering av hemarbete vid intagning till utbildning och meritvärdering av hemarbete vid anställning i vårdirke. I motionen säger vi att "möjligheterna att införa meritvärdering av hemarbete också vid anställning inom andra yrkesområden bör övervägas".

I en motion till 1975 års riksdag tog jag upp frågan om meritvärdering. Jag anförde då att sökande vid tjänstetillsättningar brukar meritvärderas och att härvid som tungt vägande merit brukar räknas fullgjord tjänstgöring inom verksamhet med betydelse för den aktuella tjänsten. På grund av barnsöd och hemarbete med uppfostran av barn förlorar många svenska kvinnor – det är mest kvinnor och mycket få män det är fråga om – meriteringsår under en mycket aktiv del av sitt liv. Då dessa kvinnor efter det att barnen vuxit upp söker tjänster i konkurrens med sina jämnåriga, oftast manliga kolleger, finner de sig distanserade och blir utslagna.

Vid antagning till vissa utbildningar räknas redan vård av såväl egna

Tisdagen den
6 april 1976

*Tillgodoräknande
av pensionspoäng
för vård av eget
barn*

som andras barn som merit. Det påpekade också fru Sundberg. Vid antagning till andra utbildningar är det endast vård av andras barn som är meriterande.

Barnavårdande år borde väl ändå, både för kvinnor och för män, räknas som en meriterande tjänstgöring. På samma sätt bör vård av anhörig sjuk räknas som meriterande tjänstgöring för sökande till vårdyrken.

Ett genomförande av ett sådant meritvärderingssystem vid tjänstetillsättning skulle säkert underlätta för kvinnorna på arbetsmarknaden. Det skulle sannolikt också bidra till att ändra attityden till värdet av de vårdande uppgifterna i hemmet. Därigenom skulle förmodligen fäder i mycket större utsträckning än f. n. på arbetstid åta sig både barnavårdande och andra vårdande uppgifter i hemmet.

Inrikesutskottet, som behandlade min motion 1975, avstyrkte den och hänvisade till att det fanns en utredning om kvinnor i statlig tjänst och att denna hade förordat att tillämpning av de statliga befordringsgrunderna skicklighet och förtjänst skulle ses över. Utredningen hade uttalat att "därvid bör prövas om inte tillsyn av minderårigt barn bör tillmätas meritvärde".

När det gällde den allmänna arbetsmarknaden hänvisade utskottet till förhandlingar mellan de anställda. Utskottet nämnde inte ett ord om meritvärdering vid utbildning.

Jag väntade med stor nyfikenhet på proposition 173 om kvinnor i statlig tjänst. Jag har nu läst den från pärm till pärm, och jag kan inte finna någon antydning om något nytt slag av meritvärdering i den.

Frågan har nu återigen aktualiserats genom den motion som ordförandena i de tre kvinnoförbunden väckt. Om det nu blir så att förslaget om en utredning om hemarbetet som en samhällsnyttig arbetsinsats i dag vinner gehör i riksdagen, förutsätter jag att meritvärderingsfrågan kommer att bli en viktig del av utredningsarbetet.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen.

I detta anförande instämde herr Westberg i Ljusdal (fp).

Herr KARLSSON i Ronneby (s):

Herr talman! I föreliggande betänkande behandlas motioner med yrkanden om tillgodoräknande av pensionspoäng för vård av eget barn. Som framgått av vad tidigare talare har sagt är det två motioner och delvis en tredje motion som berör denna fråga. Frågan har tidigare behandlats av riksdagen, och 1974 beslöt riksdagen att hänskjuta den till pensionskommittén för utredning.

Utskottsmajoriteten har avstyrkt motionerna, och vid behandlingen i utskottet inträffade det märkliga att den borgerliga gruppen i reservationsform avstyrkte två av motionerna och den del av motionen 1197 som behandlar frågan om pensionspoäng för hemarbete som avser vård av eget barn eller annan anhörig. Denna fråga utreds f. n., och pensionskommittén beräknas redan i höst avge ett betänkande om intjänande

av pensionspoäng inom tilläggs pensioneringen.

De övriga delarna av motionen 1197, som går litet längre än de övriga motionerna, tillstyrks av de borgerliga reservanterna. Som påpekats tidigare i debatten gäller det här meritvärdering av hemarbete vid intagning till utbildning. Jag kan inte tänka mig annat än att pensionskommittén kommer att ta upp frågan om meritvärderingen från pensionssynpunkt för det arbete som utförs i hemmet. Om en kvinna avhåller sig från förvärvsarbete på grund av att hon i hemmet vårdar eget barn eller sjuk anhörig måste dessa arbetsinsatser givetvis meritvärderas.

Frågan om meritvärdering för intagning till utbildning har också tagits upp av de föregående talarna. Den tillhör egentligen inte socialförsäkringssystemet utan är närmast en utbildningsfråga, och vi skall inte nu ta ställning till den. Jag tror att det är skäl i att avvakta vad pensionskommittén kommer att föreslå i sitt betänkande i höst och sedan väcka de förslag som kan föranledas därav.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Sundberg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 31 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 147

Nej – 147

Då sålunda de avgivna rösterna var lika delade, gavs propositioner på att ärendet skulle dels återförvisas till utskottet, dels avgöras omedelbart, och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Herr talmannen nedlade i rösturnan en ja-sedel och en nej-sedel, varefter på herr talmannens anmodan herr Lothigius (m) ur urnan upptog den ena av denna båda sedlar, och befanns denna innehålla ja.

Kammaren hade alltså i enlighet med ja-propositionens innehåll bifallit utskottets hemställan.

Tisdagen den
6 april 1976

Sjukförsäkringsförmåner till hemmamakar m. fl.

Herr talmannen tillkännagav att anslag utfärdats om sammanträdets fortsättande kl. 19.30.

§ 11 Sjukförsäkringsförmåner till hemmamakar m. fl.

Föredrogs socialförsäkringsutskottets betänkande 1975/76:32 med anledning av motioner om sjukförsäkringsförmåner till hemmamakar och till dem som begärt undantagande från ATP.

I detta betänkande behandlades motionerna

1975/76:268 av herrar Molin (fp) och Jonsson i Alingsås (fp), vari hemställdes att riksdagen skulle

1. besluta att höja sjukpenningen för hemmamake med tillsynsansvar för barn eller annan anhörig från 8 till 15 kr. per dag,
2. hos regeringen begära förslag till hösten 1976 till finansiering av den höjda sjukpenningen för hemmamake i enlighet med vad i motionen anförts,

1975/76:1177 av herr förste vice talmannen Bengtson (c) och fru Fredgardh (c), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen begärde att frågan om höjning av hemmamakes sjukpenning i enlighet med vad i motionen anförts skulle bli föremål för utredning, samt

1975/76:1186 av herrar Hyltander (fp) och Jonsson i Mora (fp), vari hemställdes att riksdagen beslutade att från regeringen begära förslag om sådan ändring i lagen om allmän försäkring att även den som begärt utträde ur ATP-systemet bereddes möjlighet att på proportionellt rimliga villkor ansluta sig till den allmänna sjukförsäkringen.

Utskottet hemställde
att riksdagen skulle

1. beträffande sjukpenningförmåner till hemmamakar avslå motionerna 1975/76:268 och 1975/76:1177,
2. beträffande sjukpenningförmåner till dem som begärt undantagande från ATP avslå motionen 1975/76:1186.

Reservationer hade avgivits

beträffande sjukpenningförmåner till hemmamakar

1. av herrar Carlsson i Vikmanshyttan (c), Magnusson i Nennesholm (c) och Hyltander (fp), fröken Pehrsson (c) samt herr Andersson i Nybro (c) vilka ansett att utskottet under I bort hemställa
att riksdagen med anledning av motionerna 1975/76:268 och 1975/76:1177 gav regeringen till känna vad reservanterna anförts,

beträffande sjukpenningförmåner till dem som begärt undantagande från ATP

2. av herrar Ringaby (m), Hyltander (fp) och Nisser (m) vilka ansett

att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1186 gav regeringen till känna vad reservanterna anfört.

Herr ANDERSSON i Nybro (c):

Herr talman! Vid flera tillfällen har sjukpenningen för hemmamake diskuterats här i riksdagen. Vi har varit eniga om att det finns vissa skäl för att det bör utgå en viss ersättning till hemmamake vid sjukdom. Det finns därför ingen anledning att nu ta tid för en principdiskussion i den här frågan.

Jag skall därför mycket kortfattat redovisa centerns motiv för en viss höjning av sjukersättningen till hemmamake. Först och främst är en höjning av ersättningen motiverad med hänsyn till att inflationen urholkat värdet av den nuvarande sjukförmånen. Det är ett faktum att kostnader för bl. a. den hjälp som kan krävas vid sjukdom har ökat under senare år. Syftet med denna sjukpenning är bl. a. att den skall täcka vissa kostnader som uppkommer vid sjukdom.

Majoriteten i utskottet har inte i klartext uttalat sig för en höjning av sjukpenningen från hemmamakeförsäkringen. Det är därför som vi från centerns sida funnit skäl att reservera oss på den här punkten. Vi ser det som en rättvisefråga att en höjning snabbt kommer till stånd inte minst med hänsyn till att inflationen varit kraftig.

Utskottets majoritet vill avvakta med att ta ställning till frågan om ATP-poäng för barnavårdande arbete i hemmet är färdigutredd. Vi har litet svårt att se att grundersättningen vid sjukdom skall kopplas så starkt till en rätt till ATP-poäng. Vi anser att en uppräknings av sjukpenningen till hemmamake kan ske snabbt utan att invänta den aktuella utredningen. De praktiska problemen för att tillgodose vårt krav kan inte vara särskilt stora. Det underlag som krävs för ett beslut kan med säkerhet snabbt tas fram inom socialdepartementet.

Inte heller kostnaderna kan vara hinder för att tillgodose de yrkanden man framställt i motionerna och i vår reservation. En alltför låg sjukpenning leder i många fall till att en sjuk hemmamake väljer att anlita kommunal hemhjälp för att klara vissa nödvändiga arbetsuppgifter. Då blir sannolikt samhällets kostnader högre än när den enskilde i kontakter med grannar och vänner kan få den hjälp han behöver vid sjukdom. För många kan den senare lösningen vara den mest praktiska.

Kortfattat är det dessa motiv som gör att vi från centerns sida ansett att riksdagen redan nu hos regeringen borde göra en klar beställning om en höjning av sjukpenningen för hemmamake.

Jag vill alltså yrka bifall till reservationen 1 vid socialförsäkringsutskottets betänkande nr 32.

I samma betänkande tas också frågan upp om sjukförmåner för dem som begärt undantagande från ATP. Jag vill då påminna om att riksdagen redan förra året tog ställning för en centermotion där vi krävde rätt till ekonomisk trygghet vid sjukdom även för dem som begärt undantagande

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Sjukförsäkringsför-
måner till hemma-
makar m. fl.*

Tisdagen den
6 april 1976

*Sjukförsäkringsför-
måner till hemma-
makar m. fl.*

från ATP. Riksdagens positiva uttalande resulterade i att frågan nu är under utredning. Som framgår av betänkandet beräknas utredningens förslag snart bli klart. Därför har vi från centerns sida inte funnit några skäl för att reservera oss i denna fråga. Men jag vill gärna understryka att det är angeläget att frågan får en snabb lösning.

Vid punkten 2 i socialförsäkringsutskottets betänkande vill jag alltså yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr RINGABY (m):

Herr talman! Jag kommer ingalunda att ta i anspråk de tio minuter som jag är antecknad för.

Beträffande den första reservationen kan jag faktiskt hänvisa till det ärende som vi just har behandlat, socialförsäkringsutskottets betänkande nr 31 om meritvärdering av hemarbete. Från moderat håll anser vi detta vara en möjlighet att få underlag för en bättre sjukförsäkring för de hemarbetande. Eftersom sjukförsäkringen skall ersätta ett inkomstbortfall, är det ganska besvärligt att lösa frågan om sådan försäkring för hemarbetande. Kan man komma fram till ett vettigt meritvärderingssystem för hemarbetet, kanske man skulle kunna få något att bygga en sjukförsäkring på. En ersättning på 8 kr. är självklart inte tillräckligt i dag. 12 kr. kommer man inte heller långt med. Men ett är säkert: Skulle man höja ersättningen till väsentligt högre nivå, måste man också införa kontroll på att det verkligen föreligger sjukdom, och det är ganska besvärligt när det gäller hemarbetande.

Vidare vill jag erinra om att det faktiskt finns möjlighet att inom det gällande systemet teckna en frivillig sjukpenningförsäkring, som inte är särskilt betungande avgiftsmässigt. Sjukpenning utgår med upp till 20 kr. om dagen, och den är till skillnad från annan sjukpenning inte skattepliktig. Det motsvarar alltså en ganska hygglig försäkring.

Reservationen 2, herr talman, berör en mycket gammal fråga. Vi reserveranter anser det ganska orimligt att den som begär undantagande från ATP också skall bli undantagen från sjukförsäkringen. Skälet till denna ordning är väl egentligen att om en egenföretagare, t. ex. en lantbrukare, begär undantagande från ATP och skulle stå kvar i sjukförsäkringen, får han högre sjukersättning än pension. När sjukkassan lyfter ut honom ur sjukförsäkringen efter en längre tids sjukdom och gör honom till pensionsfall, skulle ersättningsnivån sjunka. Det är klart att man kan ömma för människor i en sådan situation, men den här egenföretagaren har alldeles frivilligt begärt detta undantagande, och det har han gjort med hänsyn till att han kanske har "pensionsförsäkrat" sig i sitt eget företag. Han har några kor att sälja och han har ett jordbruk att avyttra. Pengarna använder han då att pensionera sig för. I realiteten behöver det alltså inte bli någon minskad inkomst för honom. Han har begärt utträde ur ATP därför att han har vissa möjligheter att pensionera sig själv.

Vi från moderat håll och från folkpartiet, som står på reservationen,

tycker att man skall kunna begära undantagande från ATP men stå kvar i sjukförsäkringen, betala gällande sjukförsäkringsavgift och få den sjukersättning som avgiften berättigar till.

Jag vet att denna fråga i viss mån är under utredning. Reservationen är alltså att uppfatta mera som en markering av att vi tycker att detta är en utomordentligt angelägen sak och att någonting bör göras åt den.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen 2.

Herr HYL TANDER (fp):

Herr talman! Jag ber inledningsvis att få yrka bifall till såväl reservationen 1 som reservationen 2 vid betänkandet 32 från socialförsäkringsutskottet. Båda reservationerna är enligt min mening angelägna av rättviseskäl för de personer som berörs i sammanhanget.

Från folkpartihåll hade vi beträffande hemmamakes sjukdomsersättning en motion om höjning till 15 kr. per dag. Men vi har skrivit en gemensam reservation med centerpartiet om en höjning till lägst 12 kr. I det fallet råder det inga delade meningar.

Beträffande reservationen 2 instämmer jag i vad herr Ringaby har yttrat.

Den utredning som är på väg kan mycket väl inväntas, men vad vi har velat med motionen och även med reservationen är att frågan skall skyndas på. Det finns ingen anledning att vänta ytterligare för att tillgodose detta rättvisekrav.

Skulle, herr talman, motsvarande förfarande tillämpas i den allmänna handeln beträffande två olika varor som bjuds ut finns det faktiskt lagstiftning som förbjuder att den ena varan säljs hopkopplad med den andra och att de inte kan köpas var för sig. Den principen tycker jag är tillämplig även här. Det är rimligt att kunna välja att i det ena fallet betala vad ATP kostar och ansluta sig till det systemet och i det andra fallet betala vad sjukförsäkringen kostar och ansluta sig till det systemet.

Jag yrkar igen, herr talman, bifall till reservationerna 1 och 2.

Fru HÅVIK (s):

Herr talman! Reservationen 1, som är fogad till socialförsäkringsutskottets betänkande 32, skulle egentligen inte behöva diskuteras här. I och med att vi tog ställning till reservationen 1 i betänkandet 31 tog vi också ställning i detta ärende.

Motionen 1197, som låg till grund för den nämnda reservationen, innehöll en begäran om förbättrade sjukförsäkringsvillkor för hemmamake. Utskottet har i betänkandet 31 klart sagt ifrån att pensionskommittén, som har till uppgift att se över rätten till ATP-poäng vid vårdansvar i hemmet, också kommer att ta ställning till sjukförsäkringsfrågan. Detta har vi redan diskuterat, och beslut är fattat.

Sedan gäller det reservationen 2 om anslutning till sjukförsäkringen och undantagande från ATP. Som tidigare påpekats från denna talarstol var sjukpenningen före den 1 januari i år uppdelad i en grundsjukpenning

Tisdagen den
6 april 1976

*Sjukförsäkringsför-
måner till hemma-
makar m. fl.*

och en tilläggsjukpenning. Om man begärt undantagande från ATP blev man inte berättigad till tilläggsjukpenning men hade kvar grundsjukpenningen, som då var 6 kr. om dagen.

När lagändringen skedde och kopplingen mellan grundsjukpenning och tilläggsjukpenning inte fanns längre utan det utgick en enhetlig kompensation för inkomstbortfall vid sjukdom, grundad på den sjukpenninggrundande inkomsten, fick man rätt att återkalla undantagandet från ATP därför att man inte kände till dessa konsekvenser vid den tidpunkt man hade begärt undantagandet.

Detta utnyttjades av en hel del personer. I dag finns det ungefär 6 000 personer som inte har någon form av grundsjukpenning och inte heller något ATP-skydd. Man har valt själv.

Herr Ringaby sade att han inte kunde förstå kopplingen mellan undantagandet och sjukförsäkringen. Men sjukpenningen skall utgå så länge som en medicinsk och social rehabilitering bedöms vara meningsfull från den enskildes synpunkt. Befinner man sig på en hög sjukpenningnivå är det mycket troligt att man vill ha kvar denna sjukpenning så länge som möjligt och – det har man gjort, det visar sig erfarenhetsmässigt – med alla till buds stående medel. Man vet nämligen att den dagen läkaren bedömer arbetsförmågan varaktigt nedsatt minst två år, har man bara grundsjukpenningen. Omvänt, om man har ATP och en låg grundsjukpenning är det alldeles uppenbart att man vill att den medicinska och sociala rehabiliteringen bör anses avslutad så tidigt som möjligt. När läkaren i detta fall bedömer arbetsförmågan nedsatt blir den ekonomiska situationen betydligt förbättrad. Det är därför vi har en koppling mellan dessa saker, och därför är herr Hyltanders jämförelse med varor en aning haltande.

Nu har riksdagen beslutat att man skall undersöka om det finns någon möjlighet att ge dessa grupper sjukpenning. Vi kan i dag inte veta vad pensionskommittén kommer fram till, men med tanke på ideologin i försäkringen skulle det vara ganska underligt om man kom fram till att ha exakt samma sjukpenning som för övriga utan att de står kvar i ATP-systemet.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till socialförsäkringsutskottets betänkande 32.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Carlsson i Vikmanshyttan begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 32 mom. 1 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Carlsson i Vikmanshyttan m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Andersson i Nybro begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 177
Nej - 112
Avstår - 6

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Ringaby m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Ringaby begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller socialförsäkringsutskottets hemställan i betänkandet nr 32 mom. 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Ringaby m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Ringaby begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gavs följande resultat:

Ja - 222
Nej - 71
Avstår - 3

§ 12 Föredrogs

Civilutskottets betänkande

1975/76:19 med anledning av propositionen 1975/76:100 i vad avser anslag till bostadsdepartementet m. m.

Utskottets hemställan bifölls.

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Sjukförsäkringsför-
måner till hemma-
makar m. fl.*

Tisdagen den
6 april 1976

*Anslag till
planväsendet*

*Anslag till
länsstyrelserna
m. m.*

Föredrogs civilutskottets betänkande 1975/76:20 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt gäller anslag till planväsendet samt till lantmäteri- och kartväsendet jämte motioner.

Fru OLSSON i Hölö (c):

Herr talman! I den pågående fysiska riksplaneringen har kommunerna stort ansvar för att arbetet skall utföras på det sätt riksdagen har beslutat om. Det är bara att konstatera att kommunerna på ett utmärkt sätt har svarat upp mot de förväntningar som var ställda på dem. Det är naturligtvis också i kommunernas intresse att den fysiska planeringen blir väl genomförd.

Vi har i civilutskottet under de resor ute i kommunerna som vi har genomfört mött just de höga ambitioner som kommunerna är besjälade av när de bedriver det här arbetet. Men vi har också i många kommuner blivit starkt uppmärksammade på att det här arbetet kostar pengar, t. o. m. stora pengar. Även om kommunerna är villiga att satsa medel har de svårt att klara det, och de menar också att staten borde bidra med en större del än nu. Vi skall också vara medvetna om att kommunerna drabbas ojämnt och att det faktiskt inte är de svagaste som har de lägsta kostnaderna.

Vi är alla ense om betydelsen av god samverkan mellan olika instanser, och då är det i allas intresse att inte en länk, kommunen, har för dåliga resurser för att kunna bidra med sin planeringsdel på ett tillfredsställande sätt. Riksdagen uttalade också enhälligt i december förra året att staten borde öka sin insats genom att höja de kommunala bidrag som förmedlas via planverkets C 2-anslag. När sedan budgetpropositionen presenterades visade det sig också att anslaget var höjt med 1 milj. kr. Civilutskottet har haft en litet högre ambition och föreslår ytterligare 1 milj. kr. Vi är väl medvetna om att även detta belopp är litet i förhållande till de ansökningar som årligen inkommer till planverket. Jag kan nämna att vi innevarande budgetår ligger inne med ansökningar på närmare 30 milj. kr.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 14 Anslag till länsstyrelserna m. m.

Föredrogs civilutskottets betänkande 1975/76:21 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt gäller anslag till länsstyrelserna m. m. jämte motioner.

Regeringen hade i propositionen 1975/76:100 bilaga 16 (kommundepartementet) under punkterna B 1–B 3 (s. 10–73) och punkten II:18 (s. 80–83) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för omorganisationen av lokala skattemyndigheterna i Malmö och Göteborgs fögderier vilka förordats i regeringsprotokollet,

2. bemyndiga regeringen att inrätta en tjänst som förste länsassessor i Fo 23/24 med uppgift att vara ordförande i läns-skatte rätt, fastighets-taxeringsrätt och länsrätt,

3. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för länsstyrelserna inom de kostnadsramar som förordats i regeringsprotokollet,

4. på driftbudgeten under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1976/77 anvisa

a. till Länsstyrelserna ett förslagsanslag av 951 662 000 kr.,

b. till Lokala skattemyndigheterna ett förslagsanslag av 276 795 000 kr.,

c. till Kronofogdemyndigheterna ett förslagsanslag av 227 004 000 kr.,

5. på kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1976/77 till Byggnadsarbeten för länsstyrelserna anvisa ett investeringsanslag av 21 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1975/76:668 av fru Jonäng m. fl. (c, fp),

1975/76:671 av herr Lindberg m. fl. (s, c),

1975/76:869 av herr Henmark (fp), vari hemställt att riksdagen anvisade 1,2 milj. kr. för praktiktjänstgöring vid länsstyrelserna med beaktande av i motionen anförda synpunkter,

1975/76:1953 av fru Olsson i Hölö m. fl. (c), vari såvitt nu var i fråga (yrkandet 2) hemställt att riksdagen till länsstyrelserna för budgetåret 1976/77 under fjortonde huvudtiteln avisade ett förslagsanslag av 953 662 000 kr., innebärande dels att 1 milj. kr. beräknades för ökade planeringsinsatser inom den fysiska riksplaneringen, dels att 1 milj. kr. beräknades för samordnad skärgårdsplanering m. m., och

1975/76:1954 av fru Olsson i Hölö m. fl. (c), vari hemställt att riksdagen beslutade

1. om en förstärkning av länsstyrelsernas naturvårdsenheter i enlighet med vad som i motionen anförts, innebärande en ytterligare anslags-tilldelning om 3 milj. kr.,

2. att till Länsstyrelserna för budgetåret 1976/77 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 3 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 954 662 000 kr.

Utskottet hemställde

1. beträffande ytterligare förstärkning på naturvårdsenheterna att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:1954, yrkandet 1,

Tisdagen den
6 april 1976

*Anslag till
länsstyrelserna
m. m.*

2. beträffande ytterligare biträdestjänst vid länsstyrelsen i Jämtlands län att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:671,
3. beträffande ytterligare hemkonsulenttjänst vid länsstyrelsen i Gävleborgs län att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:668.
4. beträffande praktikanttjänstgöring vid länsstyrelserna att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:869, såvitt nu var i fråga,
5. att riksdagen skulle
 - a. godkänna de riktlinjer för omorganisationen av lokala skattemyndigheterna i Malmö och Göteborgs fögderier vilka förordats i regeringsprotokollet,
 - b. bemyndiga regeringen att inrätta en tjänst som förste länsassessor i Fo 23/24 med uppgift att vara ordförande i länskatte rätt, fastighets-taxeringsrätt och länsrätt,
 - c. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för länsstyrelserna inom de kostnadsramar som förordats i regeringsprotokollet,
6. att riksdagen med anledning av regeringens förslag samt motionen 1975/76:1953, yrkandet 2, och med avslag på motionerna 1975/76:869 såvitt nu var i fråga samt 1975/76:1954, yrkandet 2, till Länsstyrelserna på driftbudgeten under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1976/77 anvisade ett förslagsanslag av 952 662 000 kr.,
7. att riksdagen för budgetåret 1976/77 skulle
 1. på driftbudgeten under fjortonde huvudtiteln
 - a. till Lokala skattemyndigheterna anvisa ett förslagsanslag av 276 795 000 kr.,
 - b. till Kronofogdemyndigheterna anvisa ett förslagsanslag av 227 004 000 kr.,
 2. på kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond till Byggnadsarbeten för länsstyrelserna anvisa ett investeringsanslag av 21 000 000 kr.

Reservationer hade avgivits

1. beträffande ytterligare förstärkning på naturvårdsenheterna av fru Olsson i Hölö (c), herr Åkerfeldt (c), fru Ingvar-Svensson (c) och fru Andersson i Hjärtum (c) samt herr Henmark (fp) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa
att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:1954, yrkandet 1, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anfört,
2. beträffande praktikanttjänstgöring vid länsstyrelserna av herr Henmark (fp) som ansett att utskottet under 4 bort hemställa
att riksdagen med bifall till motionen 1975/76:869, såvitt nu var i fråga, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanten anfört,
3. beträffande anslag
 - a. av fru Olsson i Hölö (c), herr Åkerfeldt (c), fru Ingvar-Svensson (c) och fru Andersson i Hjärtum (c) samt herr Henmark (fp) som – under

förutsättning av bifall till utskottets hemställan under 4 samt reservationen nr 1 – ansett att utskottet under 6 bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag samt motionerna 1975/76:1953, yrkandet 2, och 1975/76:1954, yrkandet 2, samt med avslag på motionen 1975/76:869, såvitt nu var i fråga, till Länsstyrelserna på driftbudgeten under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1976/77 anvisade ett förslagsanslag av 955 662 000 kr.,

b. av herr Henmark (fp) som – under förutsättning av bifall till reservationerna nr 1 och 2 – ansett att utskottet under 6 bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag samt motionerna 1975/76:869, såvitt nu var i fråga, 1975/76:1953, yrkandet 2, samt 1975/76:1954, yrkandet 2, till Länsstyrelserna på driftbudgeten under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1976/77 anvisade ett förslagsanslag av 956 862 000 kr.

Herr HENMARK (fp):

Herr talman! Jag har vid årets riksdag väckt en motion, nr 869, där jag föreslår att länsstyrelserna skall tilldelas vissa anslag för att anställa praktikanter. Detta är motiverat ur två synpunkter.

Först och främst vet vi att det f. n. finns en ganska stor ungdomsarbetslöshet. Folkpartiet har påpekat detta och kräver en garanti för att ungdomar skall få antingen utbildning eller ett arbete, så att de inte behöver gå arbetslösa. Detta har också aktualiserats i andra sammanhang den senaste tiden. Bl. a. har regeringen uttalat sin oro över att så många unga människor just nu går arbetslösa. Man har också vidtagit vissa åtgärder. Redan förra året utfärdades ett cirkulär angående praktikanter vid statsmyndigheter, där det uttalades att myndigheterna skall sträva efter att anställa praktikanter. I denna PM meddelades också att fråga om tilldelning av medel för att tillgodose behovet av praktikplatser skall behandlas i myndighets anslagsframställning.

Jag blev då budgetpropositionen kom i år förvånad över att i varje fall vad jag kunde finna inget anslag var upptaget för detta ändamål. Jag trodde att det kunde vara ett misstag. Promemorian utfärdades emellertid inte förrän i juni månad, då myndigheterna redan börjat med sina petitaarbeten, och det kunde därför vara förstäligt att man inte observerade denna möjlighet.

Utskottet redovisar de olika åtgärder som är vidtagna och säger också att länsstyrelserna har möjligheter att få medel för ändamålet. Ja, såvitt jag förstår kan en länsstyrelse alltid begära medel för ett visst ändamål. Jag har emellertid på länsstyrelsehåll frågat om det finns några medel för det ändamål som det nu gäller och fått den uppgiften att det inte finns några sådana.

Motionen har inte tillkommit genom någon särskild tankemöda på annat sätt än att det helt enkelt var praktikanter som ställde frågan: "Finns det inte någon möjlighet för oss att tjänstgöra vid en länsstyrelse?"

Vi skulle behöva det." Det var närmast lantmäterielever som för ett år sedan hade begärt att få tjänstgöra vid länsstyrelser, men de förvägrades då att göra detta därför att det inte fanns några medel avsatta för ändamålet.

Nu avstyrker civilutskottets majoritet framställningen och säger att frågan om praktikanttjänstgöring inom kort kommer att underställas riksdagen. Det är visserligen bra att så sker, men vad jag närmast har syftat till med motionen är att det genom ett anslag skulle bli möjligt att anställa praktikanter när det behövs, och f. n. finns det ett antal ungdomar som går arbetslösa. Nu, när skolorna slutar, finns det kanske ungdomar som behöver praktisera just inom det området, och jag vet också att ett antal biologer går arbetslösa.

Nu har det ju getts klara signaler om att konjunkturen håller på att vända, och det kan därför hända att frågan inte blir lika brännande nästa år. Vi har med motionen velat skapa möjlighet till praktikanttjänstgöring vid det tillfälle då det behövs, och inte ett år efteråt, när det inte längre är aktuellt.

Det är därför som jag nu yrkar bifall till den reservation, nr 2, i betänkandet där denna sak är omnämnd, liksom jag också yrkar bifall till reservation 3 b, som helt enkelt ger oss en möjlighet att förverkliga detta syfte. Hela det anslag på 1,2 milj. kr. som jag har begärt kanske inte kommer att behövas; jag har också skrivit i motionen att man inte bör tilldela länsstyrelserna detta belopp, utan att det skall finnas som en reserv, så att länsstyrelser skall kunna lägga in ansökan om anslag när sådana behövs. Då skall man kunna lämna sådana anslag eftersom medel finns upptagna i en särskild anslagspost i budgeten.

Jag yrkar sålunda bifall till reservationerna 2 och 3 b.

Fru OLSSON i Hölö (c):

Herr talman! Även i betänkandet nr 21 från civilutskottet behandlas planeringsverksamhet och anslag för densamma. Här gäller frågan anslaget till länsstyrelserna.

Också här har utskottet gjort en annan bedömning än departementschefen och anser att anslaget bör höjas med 1 milj. kr. utöver vad som finns upptaget i budgetpropositionen. Motiveringen är densamma som i det förra betänkandet, dvs. att planeringsinsatserna är nödvändiga och att medel bör finnas för ändamålet.

Vi har vidare ansett att dessa planeringsinsatser bör fördelas efter gemensamma överväganden av olika bidragsmöjligheter. Då kan även de behov tillgodoses som jag talade om förut och som gäller den fysiska riksplaneringen.

Jag kanske också bör påminna om den proposition som gäller vissa åtgärder i skärgårdsområdena vilken behandlas av jordbruksutskottet. Där ges det redan under innevarande budgetår möjlighet att överskrida länsstyrelseanslaget med 500 000 kr. för samordnad planeringsverksamhet. Jag förutsätter att den samordnade planeringsverksamheten kan fort-

sätta också efter halvårsskiftet.

Vad gäller den praktikantjämsgöring vid länsstyrelserna som herr Henmark har talat om råder det väl inga delade meningar i utskottet om nödvändigheten av denna. Att vi inte har tillstyrkt motionen som sådan får närmast ses mot den bakgrunden att riksdagen efter remissbehandlingen av en rapport som utarbetats av en arbetsgrupp med bl. a. företrädare från SÖ och AMS kan väntas få ta ställning till en proposition i just de här frågorna. Men jag vill starkt understryka vad herr Henmark har sagt om nödvändigheten av att länsstyrelserna får medel för att anställa dessa praktikanter.

Centerpartiet har i en motion föreslagit förstärkning av länsstyrelsernas naturvårdsenheter. Vi anser att när riksdagen stiftar lagar på miljöområdet, lagar som vi alla har tyckt vara angelägna, då måste också naturvårdsenheterna ha medel och tjänster för att kunna följa upp lagstiftningen och kontrollera att den efterlevs.

Av yttranden från flera länsstyrelser framgår det klart att läget är akut. Jag citerar vad länsstyrelserna skrivit: "Utrymme för tillsynsverksamhet enligt lagen om hälso- och miljöfarliga varor har över huvud taget inte funnits ännu." Jag utgår ifrån att när man från länsstyrelserna för en så här stark argumentering, är man också beredd att stå för den. Då är – det vill jag ännu en gång säga – läget verkligen akut. Här har nu länsstyrelserna begärt 82 nya tjänster, därav – bara för att ta ett exempel – elva till Stockholms län. Naturvårdsverket anser också att det bör bli förstärkningar.

Från centerpartiets sida ser vi det som en självklarhet att när riksdagen stiftar lagar som innebär stor arbetsbelastning, då måste myndigheterna också ges resurser för att kunna följa upp lagarna. Annars kan man verkligen fråga sig vad det är vi egentligen sysslar med här.

Men det är också viktigt att försäkringarna omfattar nya tjänster och inte bara medel. Nu anställs ibland personer för kortare tid. Det är ofta teoretiskt väl utbildade personer, men de saknar praktik. När de sedan har fått en viss praktisk erfarenhet har tiden för deras arbete gått ut; den har ju gjorts kort för att man inte skall komma i konflikt med trygghetslagarna. Det har sagts från länsstyrelsernas sida att detta också är ett sätt att slösa med resurser. Därför finner vi från centerpartiet det angeläget att man inrättar tjänster.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 3 a och i övrigt till utskottets hemställan.

Herr HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ber helt kort att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av fru Olsson i Hölö m. fl., och förklarades den förra

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Olsson i Hölö begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 21 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av fru Olsson i Hölö m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Olsson i Hölö begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 187

Nej - 107

Mom. 2 och 3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Henmark, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Henmark begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 21 mom. 4 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Henmark.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Henmark begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 264

Nej - 30

Mom. 5-7

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

§ 15 Beskattningen av fritt bränsle från egen fastighet

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1975/76:48 med anledning av motioner om slopande av beskattningen av fritt bränsle från egen fastighet.

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

I detta betänkande behandlades motionerna

1975/76:172 av herrar Johansson i Skärstad (c) och Magnusson i Nennesholm (c), vari hemställts att riksdagen beslutade att beskattningen av fritt bränsle från egen fastighet slopades,

1975/76:202 av herrar Stridsman (c) och Johansson i Holmgården (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till sådan ändring i kommunalskattelagen att förmån av fritt bränsle till bostad på jordbruksfastighet undantogs från beskattning,

1975/76:259 av herrar Eriksson i Arvika (fp) och Jonsson i Mora (fp), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde sådan ändring i kommunalskattelagen att värdet av fritt bränsle, som användes för uppvärmning av egen bostad, ej upptogs till beskattning,

1975/76:291 av herrar Jonasson (c) och Norrby (c), vari hemställts att riksdagen beslutade att beskattningen av fritt bränsle från egen fastighet slopades,

1975/76:294 av herr Leuchovius m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen begärde att regeringen lade fram förslag till sådana ändringar i kommunalskattelagen att förmånen av fritt bränsle från egen fastighet undantogs från beskattning,

1975/76:345 av herr Börjesson i Falköping (c), vari hemställts att riksdagen beslutade att beskattningen av fritt bränsle från egen fastighet slopades,

1975/76:960 av herr Börjesson i Glömminge (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde sådan ändring av skattelagen att värdet av fritt bränsle, som användes för uppvärmning av egen bostad, ej upptogs till beskattning, och

1975/76:1050 av herr Ångström (fp), vari hemställts att riksdagen beslutade att slopa beskattningen vid uttag av bränsle från egen skog.

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975/76:172,
2. motionen 1975/76:202,
3. motionen 1975/76:259,
4. motionen 1975/76:291,
5. motionen 1975/76:294,
6. motionen 1975/76:345,
7. motionen 1975/76:960,
8. motionen 1975/76:1050.

Reservation hade avgivits av herrar Magnusson i Borås (m), Andersson i Knäred (c), Josefson (c), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m), Olsson i Järvsö (c) och Hörberg (fp) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1975/76:172, 291, 345 och 1050 samt med anledning av motionerna 1975/76:202, 259, 294 och 960 skulle anta av reservanterna framlagda förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370).

Tisdagen den
6 april 1976

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

Herr ANDERSSON i Knäred (c):

Herr talman! Glädjande nog har efterfrågan på våra skogsprodukter blivit allt större. Framför allt som industriell råvara har användningsmöjligheterna tekniskt kunnat öka, så att man numera kan använda såväl sämre sortiment som vissa träslag som inte tidigare kunnat ingå vid t. ex. massaframställning. Trots dessa ökade användningsmöjligheter uppstår dock en hel del avfall, som inte kan användas för industriellt ändamål men väl som bränsle. I och för sig representerar sådan avfallsved givetvis inget avsaluvärde, men till god skogsvård hör att skogen röjs och att grenar och toppar skaffas undan i möjligaste mån för att inte befrämja angrepp av skadeinsekter etc.

Det är då egendomligt att för en skogsägare skall tillvaratagandet av sådant avfall anses medföra skatteplikt för en naturaförmån, men om någon som inte själv är skogsägare samlar bränsle av röjnings- och gallringsved blir han inte beskattad härför. Den ekonomiska betydelsen av denna skatt är naturligtvis inte särskilt stor, allra minst för det allmänna. Jag har för mig att intäkterna av det fria bränslet representerar mindre än 1 % av de samlade skatteintäkterna för naturaförmåner. Men rent psykologiskt är det olustigt att de skogsägare som verkligen sköter sin skog föredömligt med sådant röjningsarbete skall beskattas härför. Det är en fråga som vi diskuterar varje år, och det är rätt egendomligt att vi ännu inte har kunnat komma fram till en lösning som medför skattefrihet för dem som verkligen vill tillvarata detta avfall.

Herr talman! Med vad jag här anfört och med hänvisning till motiveringarna i den reservation som herr Magnusson i Borås m. fl. har fogat till skatteutskottets betänkande nr 48 ber jag att få yrka bifall till reservationen.

I detta anförande instämde herr Börjesson i Falköping (c).

Herr LEUCHOVIUS (m):

Herr talman! I motionen 1975/76:294 har jag tillsammans med några moderata kamrater begärt att regeringen lägger fram förslag till sådana ändringar i kommunalskattelagen att förmånen av fritt bränsle från egen fastighet undantas från beskattning.

Det är inte någon ny fråga som riksdagen nu behandlar – den är tvärtom en av riksdagens verkliga långkörare – och några nya, tidigare okända argument är väl svårt att uppbringa. Det behövs kanske inte heller. Enligt min mening borde beskattningen av bränsle från egen fastighet redan med tidigare redovisade argument vara borttagen för länge sedan.

Det enda nya är väl att argumenten från tidigare år genom de senaste årens energi- och miljövårdsdebatter har förstärkts. Dessa debatter borde klarare än vad som framkommit tidigare ha givit oss besked om hur nödvändigt det är att vi stimulerar till ett tillvaratagande av våra egna, rena och miljövänliga energiresurser inom landet. De fördärvar ju heller inte vår valuta. En av dessa energiresurser har vi i skogens restprodukter.

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

som mycket väl i större utsträckning än som nu sker kan användas till bränsle för uppvärmning av bl. a. bostäder. Detta skulle också innebära att inköpen av dyrbar olja kunde minskas något och därmed även sva-velutsläppen.

Skatteutskottets majoritet säger i betänkandet, som man har sagt så många gånger förr, att "reglerna om beskattning av värdet av naturaförmåner av olika slag har tillkommit för att i möjligaste mån åstadkomma en likformig och rättvis beskattning mellan å ena sidan skattskyldiga, som kan tillgodogöra sig sådana förmåner i sin förvärvsverksamhet och erhålla avdrag för de därmed sammanhängande kostnaderna, och å andra sidan skattskyldiga, som saknar dessa möjligheter och därför måste tillgodose sitt behov av motsvarande produkter eller tjänster med beskattade medel".

Detta har tidigare varit en riktig bedömning, men det är ganska länge sedan. I dagens läge är den bedömning majoriteten här har gjort inte helt relevant. Övervägande delen av de fastighetsägare som utnyttjar bränsle från sin egen skog är småbrukare, ensambrukare och fastighetsägare med skog. De kan inte utnyttja möjligheten att göra avdrag för kostnaderna i samband med framtagandet av bränslet, eftersom de gör det själva, på sin fritid, sin lediga tid, sin övertid. De har således inte några som helst möjligheter att dra av för kostnaderna.

Men det är också så att alla andra, som vill utnyttja skogsavfall till bränsle, har möjlighet till detta. Överallt finns det möjligheter att på kalavverkningar få ta till vara dessa restprodukter utan någon som helst ersättning. Jag har tidigare lovat det när det gäller min skog. Jag har ännu inte sett någon som har utnyttjat det – inte ens herr Sjöholm har gjort det, men budet står fortfarande kvar.

Här beskattas alltså vissa grupper för en tillgång som man egentligen inte borde skatta för. De gör, som här redan tidigare sagts, en god gärning genom att de tar till vara produkter som vi i vårt energisamhälle så väl behöver ta till vara.

Herr talman! Jag skall inte fortsätta så länge. Det finns inte många nya argument att komma med – de flesta är kända. Självfallet löser man inte energiproblemen eller miljöproblemen i stort genom att lösa denna fråga. Men ett beslut i rätt riktning skulle, som jag ser det, med säkerhet ge stimulans till ett ökat utnyttjande av skogens restprodukter som energikälla.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen som fogats till detta betänkande.

Herr JONSSON i Mora (fp):

Herr talman! I föreliggande betänkande behandlas också en motion, nr 259, som herr Eriksson i Arvika och jag väckt i denna fråga. Den gäller det ämne som debatterats här tidigare, nämligen beskattningen av det fria bränslet från egen skogsfastighet.

Efter vad herr Andersson i Knäred och herr Leuchovius har sagt skulle

Tisdagen den
6 april 1976

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

jag kunnat inskränka mig till att instämma i deras anföranden och de argument som de fört fram för den reservation som är fogad till betänkandet. Men jag vill ändå understryka några synpunkter som vi anført i vår motion.

Att ta till vara bränslet i våra skogar – det är fråga om restbränsle som annars kunde bli liggande och ruttna bort – har betydelse från flera synpunkter, inte minst när det gäller att vårda och sköta våra skogar. Det är också en viktig miljö- och landskapsvårdande uppgift. Jag tror därför att det är värdefullt att stimulera så många skogsägare som möjligt att fylla denna skogsvårdande uppgift genom att röja undan skogsavfallet och använda veden så att den kommer till nytta som bränsle på den egna fastigheten. På sina håll har man tvingats att med statliga anslag och kommunala bidrag stimulera till en uppsnygning och röjning i våra skogar.

Tillvaratagandet av bränslet har också från energisynpunkt betydelse även om den är marginell. Det är fråga om virkesavfall, röjningsvirke, kanske skräpvirke, som man inte kan få avsättning för på annat sätt. Det kan komma till nytta för uppvärmning av den egna fastigheten och man kan reducera behovet av annat bränsle – olja – och elektricitet för uppvärmning.

När man nu vill stimulera i denna riktning är det en smula inkonsekvent att beskatta den insats som tillvaratagandet av detta bränsle innebär. Om en skogsägare låter dessa produkter ligga kvar och ruttna bort händer ingenting. Låter han någon annan kostnadsfritt ta till vara produkterna händer heller ingenting. Men försöker han genom egen arbetsinsats ta vara på dem måste han skatta för insatsen. Vi är i många sammanhang överens om att vi vill ha god landskapsvård, vi vill ha energibesparing och vidta alla tänkbara åtgärder för att spara energi. Slopandet av beskattningen av fritt bränsle från egen fastighet kan vara ett led i det arbetet.

Denna fråga är gammal och känd. Den har behandlats många gånger tidigare utan resultat. Den återkommer emellertid varje år, eftersom vi som ställer oss bakom dessa synpunkter vill få fram ett beslut i, som vi ser det, rätt riktning.

Motionernas yrkande om slopande av beskattningen har följts upp i en reservation vid betänkandet, och jag ber att få yrka bifall till den.

Herr STADLING (s):

Herr talman! Redan i 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt räknades som inkomst av fast egendom bl. a. inkomst av jordbruk med binärningar. Till inkomst av jordbruk hänfördes inte bara intäkter i penningar som förvärvades genom själva jordbruksdriften utan även vad den skattskyldige och hans familj tillgodogjort sig av egendomens avkastning, dvs. naturaförmånerna.

Som inkomst av naturaförmåner skulle bl. a. tas upp värdet efter ortens pris av hyresfri bostad och tillhörande förmåner. Däri torde ha inbegripits

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

s. k. vedbrand, dvs. förmånen av fritt bränsle, värdet av de i det egna hushållet förbrukade produkterna av gårdens avkastning samt saluvärdet av sådana produkter eller beståndsdelar som används för nybyggnad eller grundförbättringar, bl. a. s. k. husbehovsvirke.

Det stod redan då klart att de produkter som producerades på gården och som konsumerades i det egna hushållet skulle beskattas. I princip råder det väl inga delade meningar heller i dag om detta när det gäller spannmål, potatis och andra produkter från jordbruket som förbrukas. Men när det gäller bränslet från den egna fastigheten hoppar man från borgerligt håll av denna raka linje och bryter därigenom sönder det system som enligt vår mening är det enda hållbara.

Gör man avsteg från detta system föreligger risk för att andra näringsidkare kommer med krav om att vissa förnödenheter de förbrukar i det egna hushållet icke skall anses vara av den art att de bör beskattas.

Som framållits i utskottsbetänkandet har dessa bestämmelser tillkommit för att i möjligaste mån åstadkomma en likformig och rättvis beskattning mellan olika rörelseidkare, och något undantag av bränslet från den egna fastigheten bör därför icke göras.

Reservanterna framhåller nu liksom tidigare att det är röjningsavfall, grenar och toppar, som man tillvaratar för den egna förbrukningen. Jag tror att folk i dag inte har tid med att plocka kvistar och samla ihop de små toppar som blir kvar efter dagens avverkningar. Man tar ju nu till vara mycket klena dimensioner för massatillverkning, och det är då knappast tänkbart att man går till väga på det sätt som här har beskrivits. Kan man å andra sidan bevisa att så är fallet, skall ju detta bränsle värderas efter andra normer.

Jag hänvisar i övrigt till utskottets skrivning, som jag tycker är mycket klagörande för vårt ställningstagande, och jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr SJÖHOLM (fp):

Herr talman! Bara några ord för att motivera att jag i år liksom alla andra år kommer att rösta för utskottets förslag.

Först kanske jag skall be att få tacka herr Leuchovius för den förnyade inviten att hämta ved på hans ägor. Dessa ligger emellertid litet för långt ifrån min hemort, och jag tror att transportkostnaden skulle äta upp värdet av den gåvan. Men det är vänligt ändå, och jag tackar för generositeten.

Detta är bl. a. en principfråga, såsom det redan har sagts. När det gäller skatter är det viktigt med principerna. En princip är att om man tar ut en naturaförmån från rörelsen, som andra människor får betala för, så skall den tas upp som inkomst. Det tycker jag är ganska självklart. Det är här fråga om precis samma sak som om specerihandlare tar hem varor från sin affär; han får då skatta för det. Herr Jonsson i Mora säger, att om man låter veden ligga kvar ute i skogen så ruttnar den och då behöver man inte skatta för den. Den specerihandlare som låter äggen

Tisdagen den
6 april 1976

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

ligga och ruttna i affären får heller inte betala någon skatt för dem. Detta är en genomgående princip, och den bör man inte gå ifrån.

Detta är också en rättvisefråga. De grupper det här gäller – jordbrukare och skogsbrukare – är redan mycket favoriserade i taxeringsavseende. Det vågar jag påstå. Om man nu gör det ännu lindrigare för dem, ökar man orättvisorna i beskattningen, som redan är tillräckligt stora, till löntagarnas nackdel.

Det stora problemet i beskattningen är de höga marginalskatterna. Jag tror att vi alla kan vara eniga om att dessa i dag är på tok för höga, och alla goda krafter bör medverka till att få någon rätsida på det problemet. De ansträngningarna försvåras av att man kommer med sådana här udda förslag som, om de bifölls, skulle urholka systemet. Sådana här fririer till vissa grupper gör det svårare att genomföra en ordentlig skattereform, som sänker skatten för alla genom att man sänker marginalskatten. Därför är detta ett befängt förslag.

Detta är, såsom det har sagts, en följetong, och jag förvånar mig över att den återkommer. Det gäller här ett ytterst ringa belopp. Det sämsta argumentet man kan komma med är att oljepriserna och priserna på andra bränslen har ökat. När alla andra medborgare i det här landet får ökade bränslekostnader, vill man alltså sänka dem för den kategori som redan har mycket låga bränslekostnader. Det argumentet är i det närmaste en bumerang.

Jag nöjer mig med detta, herr talman, och yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr ANDERSSON i Knäred (c):

Herr talman! Herr Sjöholm tyckte att herr Leuchovius bor litet för långt ifrån honom för att han skulle vilja bli fritidshuggare hos herr Leuchovius. Jag bor betydligt närmare herr Sjöholms bostadsort, och jag vill gärna inbjuda herr Sjöholm att etablera sig som fritidshuggare på mina domäner. Den ved herr Sjöholm hugger till bränsle erbjuder jag mig dessutom att bekosta transporten för till herr Sjöholms bostad.

Herr Sjöholm vill dra upp en debatt om jordbrukets beskattning i stort, men den får vi väl ta vid något annat tillfälle, liksom en debatt om marginalskatterna, som herr Sjöholm också tog upp. De hör inte till dagens begränsade ämne. Vi får väl tillfälle någon annan gång att ta upp den debatten, och då kan vi även komma in på herr Sjöholms underliga filosofi att jordbrukarna skulle vara särskilt väl behandlade i skattehänseende.

Herr Stadling ägnade sig åt att läsa ur författningen. Jag bestrider inte att det står på det sättet. Vad vi påpekar är att det vedbränsle som används i det egna hushållet är avfallsved. De skogsprodukter som är möjliga att sälja representerar ett så stort värde att det skulle vara utomordentligt oförmånligt att använda dem som bränsle. Det är alldeles uppenbart. Även för de sämsta sortimenten som går att sälja får man i dag ett pris som skulle göra dem dyrare att använda till bränsle för uppvärmning än olja

även med dagens oljepriser. Det är sådant som inte går att sälja som används och är det helt dominerande inslaget. Jag menar att vad som inte representerar ett saluvärde rimligtvis inte heller skall tas upp till beskattning.

Jag vill upprepa vad jag sade i mitt första anförande, nämligen att i sin ekonomiska omfattning rör sig detta om små saker. Av de samlade naturaförmåner som tas upp till beskattning representerar bränslet mindre än 1 %. Det är mer en fråga av psykologisk art. Det verkar ju inte på något sätt stimulerande att rensa och röja i planteringar för att ta till vara detta avfall om man beskattas för det. Det gäller dem som är skogsägare, men inte några andra som skulle vilja ta vara på motsvarande bränsle.

Jag vidhåller yrkandet om bifall till reservationen.

Herr LEUCHOVIUS (m):

Herr talman! Det är väl ganska sensationellt att såväl herr Stadling som herr Sjöholm måste gå tillbaka till seklets början för att finna täckning för sina principer när det gäller argumenten i den här frågan. Det är att gå litet för långt tillbaka. Det har hänt ganska mycket under dessa 65 år. Vi har inte samma förhållanden i dag som då. De som använder sig av detta bränsle i dag är småbrukare, ensambrukare till övervägande del. Det är denna grupp som får en orättvis beskattning i motsats till de fritidshuggare som inte behöver skatta för det virke som finns att hämta i skogsavverkningar överallt i landet.

Som ett plus kan jag notera herr Sjöholms intresse för skattesänkning och för en lösning av problemen med marginaleffekterna.

Herr JONSSON i Mora (fp):

Herr talman! Jag nämnde förut att om man låter avfallsveden ligga kvar i skogen och ruttna så händer ingenting. Det var bara ett enkelt konstaterande att så är fallet. Men om en skogsägare går ut och försöker städa upp och vårda sin skog och han därmed skulle kunna använda detta avfall till bränsle i sin egen fastighet, då skall han åsamkas en beskattning. Det är många som har svårt att förstå att en insats som har betydelse ur flera synpunkter – inte bara att skaffa fram bränsle till egen fastighet – skall beskattas på det sätt som nu sker.

Det är svårt att få gehör för detta resonemang. Det är många som har framfört dessa synpunkter. Man tycker det är felaktigt att det skall gå till på detta sätt. När det ur olika synpunkter har betydelse att skogsägarna tar vara på de här avfallsprodukterna, menar man att det också skulle vara till fördel om de inte blev föremål för beskattning. Det skulle stimulera till fler sådana här åtgärder.

Herr SJÖHOLM (fp):

Herr talman! Av den här debatten har framgått att jag i alla händelser inte kommer att ha några problem med min bränsleförsörjning. Nu er-

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

Tisdagen den
6 april 1976

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

bjuder sig ytterligare en ledamot att köra hem bränsle till mig. Jag skall gärna anvisa plats för det.

Jag vet inte varifrån herr Leuchovius har fått uppgiften att jag i min argumentering skulle ha gått tillbaka till seklets början. Herr Leuchovius har lyssnat litet för mycket till suset från grantopparna. Jag har inte berört någonting från seklets början utan jag har rört mig med den lagstiftning som vi har i dag och som innebär att om man tar ut naturaförmåner från en fastighet skall man skatta för dem. Det finns ingen anledning att gå ifrån den principen i detta fall.

Herr Andersson i Knäred säger att det är en underlig filosofi när jag framhåller att det är favoriserade grupper som det här gäller. Det är ingen filosofi och påståendet är inte underligt. Det är ett faktum att löntagarna har ett helt annat skattetryck än dessa grupper. Det behöver vi inte diskutera. Man försämrar möjligheten till rättvisa åt alla genom att fria till än den ena och än den andra gruppen genom att vilja ge dem skattelindringar. Låt oss i stället sänka skatten för alla människor och särskilt för dem som bäst behöver en sänkning. Låt oss ta ned marginalskatteerna till en rimlig höjd och inte försvåra en sådan åtgärd genom sådana här punktinsatser för intressenter i skogsbruket. Det är inte fel att dra in marginalskatteerna i denna debatt. Detta är ingen särpräglad fråga. Den omfattas väl av skattesystemet och av de principer som vi har för beskattningen. Att springa ifrån dessa principer just i det här fallet finns inte den ringaste anledning till.

Herr STADLING (s):

Herr talman! Beträffande resonemanget om värderingen av de här produkterna så är jordbrukets företrädare varje år med vid de prissättningar som sker i länsskattenämnderna. De har också godkänt den värdering som ligger till grund för beskattningen. Man har också sagt ifrån att om det verkligen endast är kläna dimensioner som tas till vara, skall värderingen ske efter helt andra normer.

Jag upprepar emellertid än en gång att jag tror inte att folk i dag har tid att gå och plocka kvistar och samla ihop bränsle av så här små dimensioner. Det är inte alls lönsamt. De som använder virke från den egna fastigheten hugger riktig ved. Jag tror inte på det här resonemanget.

Herr ANDERSSON i Knäred (c):

Herr talman! Jag skall bara med några få ord bemöta herr Sjöholm. Han påstår att det är alldeles klart att jordbrukarna är favoriserade i skattehänseende. Det är så självklart, att det behöver inte diskuteras, konstaterar herr Sjöholm helt enkelt. Vi får väl senare under detta riksmöte tillfälle att diskutera t. ex. egenavgiften m. m. med anledning av en proposition, som är aviserad, och tidigare motionsvägen gjorda framstötter. Då kanske vi kan ta upp den här debatten. Det skulle föra för långt att i anknytning till frågan om vedbränslets beskattning diskutera

hela skatteproblemet. Men jag finner det fortfarande utomordentligt underligt att herr Sjöholm gör sådana här påståenden rätt ut i luften.

Herr LEUCHOVIUS (m):

Herr talman! Endast ett ord till herr Sjöholm. Han säger att han inte numera har några problem med sin bränsleförsörjning. Jag tror att herr Sjöholm får mycket stora problem om han skall klara bränsleförsörjningen om han själv skall ta vara på skogsrester och om han dessutom skall skatta för det bränsle som han tar till vara.

Herr SJÖHOLM (fp):

Herr talman! Nu är jag besviken på herr Leuchovius. Skall han ta ut skatt av mig för det här som skulle vara gratis? Då är ju det hela förfelat.

Jag har 25 års erfarenhet som taxeringsordförande, herr Andersson i Knäred. Jag vågar stå här och påstå att exempelvis jordbrukare i taxeringshänseende har en favoriserad ställning i förhållande till löntagare.

På jordbruksbilagan finns det en avdragskolumn med ca 50 olika rubriker där man gör avdrag som naturligtvis i de allra flesta fall är korrekta. Men det kan bli 10 kr. fel på ett ställe och 20 kr. fel på ett annat. Och en löntagare har inte minsta möjlighet till detta.

Att det finns sådana klyftor vid taxeringen är väl nästan löjeväckande att bestrida.

Favoriseringen ligger också i att det är bagateller som betalas för detta bränsle i förhållande till vad andra människor får betala för uppvärmningen. Jag betalade en oljeräkning på 1 000 kr. för en liten kåk i Helsingborg häromdagen.

Det fria bränsle som man måste ta upp i deklarationen är bagateller, och skatten på det är ännu mindre. Jag förvånar mig över att man varje år kan engagera talare från alla de tre s. k. borgerliga partierna att elda upp sig – om jag får använda det uttrycket – till sådan grad när det gäller dessa bagateller.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen av herr Magnusson i Borås m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Andersson i Knäred begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 48 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen av herr Magnusson i Borås m. fl.

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Beskattningen av
fritt bränsle från
egen fastighet*

Vid omröstning genom uppresning förklarades tvekan kunna råda angående resultatet, varför votering med omröstningsapparat verkställdes. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 149

Nej - 145

§ 16 Resultatutjämning vid beskattningen

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1975/76:49 med anledning av motioner om resultatutjämning vid beskattningen.

I detta betänkande behandlades motionerna

1975/76:395 av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m), vari hemställts att riksdagen beslutade om sådan ändring i förordningen (1960:63) om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst att rätten till förlustutjämning kvarstod, om den som övertagit aktier i fåmansbolag på grund av arv, testamente eller bodelning överlät dessa till tidigare ägare av aktier i företaget,

1975/76:983 av herr Johansson i Skärstad m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om utredning av frågan om inkomstutjämning för konstnärer,

1975/76:996 av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m), vari hemställts att riksdagen hos regeringen begärde snabba åtgärder för att åstadkomma erforderliga möjligheter till inkomstutjämning,

1975/76:1004 av herr Magnusson i Borås m. fl. (m),

1975/76:1047 av herr Åberg m. fl. (fp, c, m),

1975/76:1990 av herr Bohman m. fl. (m) såvitt nu var i fråga (punkten 4),

1975/76:2107 av herr Krönmark m. fl. (m) såvitt nu var i fråga (punkten 1) och

1975/76:2124 av herr Fällidin m. fl. (c) såvitt nu var i fråga (punkten A 4).

Utskottet hemställde

1. beträffande förlustutjämning att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:395,

2. beträffande progressionsutjämning att riksdagen skulle avslå

a. motionen 1975/76:983,

b. motionen 1975/76:996,

3. beträffande öppen resultatutjämning att riksdagen skulle avslå

a. motionen 1975/76:1047,

b. motionen 1975/76:1990 punkten 4,

c. motionen 1975/76:2107 punkten 1,

d. motionen 1975/76:2124 punkten A 4,

4. beträffande överföring av fonder inom koncern att riksdagen skulle avslå motionen 1975/76:1004.

Reservationer hade avgivits

1. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975/76:395 hos regeringen begärde förslag till innevarande riksmöte om ändring av förordningen (1960:63) om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst, när aktier i fåmansbolag överlåtits till tidigare aktieägare,

2. av herr Magnusson i Borås (m) och fru Troedsson (m) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1975/76:996 och 1975/76:983 hos regeringen begärde skyndsamt utredning och förslag om införande av rätt till progressionsutjämning vid inkomststegring och inkomstminskning.

Till betänkandet hade fogats ett särskilt yttrande av herrar Magnusson i Borås (m), Andersson i Knäred (c), Josefson (c), Sundkvist (c) och Olsson i Järvsö (c), fru Troedsson (m) samt herr Hörberg (fp).

Herr MAGNUSSON i Borås (m):

Herr talman! Sedan ett flertal år har centern, folkpartiet och moderaterna i motioner krävt en viss utvidgning av förlustutjämningsförordningen och utredning om införande av en progressionsutjämning. Sedan fjolåret har denna motion i sina viktigaste delar fullföljts endast av oss moderater.

När det gäller förlustutjämnningen har det enkla kravet framförts att förlustutjämningsrätten inte skall gå förlorad om en aktieägare säljer sina aktier till en tidigare sådan. Det förekommer inte sällan att när två eller flera kompanjoner driver ett litet företag tillsammans och en av delägarna går bort så vill den tidigare eller de tidigare delägarna överta hans del från arvingarna. Genom denna enkla procedur förlorar emellertid bolaget rätt att utjämna eventuellt balanserad förlust. Detta kan inte anses rimligt, och det är förvånande att skatteutskottet fortsätter att gå emot en sådan sak. Men det är klart att har man den uppfattningen att det är bättre att sådana här små enskilda företag skall försvinna, är denna inställning begriplig, annars inte.

Vi har i vår reservation även krävt att en utredning bör göras som syftar till att åstadkomma en progressionsutjämning, men inte heller detta vill utskottet vara med om. Den hårda beskattning som vi har med de höga marginalskatterna berättigar verkligen till en sådan, då människor inte så sällan har starkt varierande inkomster som blir redovisade under ett år men kanske i verkligheten är ett resultat av en längre tids arbete. När vi tidigare har krävt detta har det hetat att möjligheten att fördela inkomsterna är stor genom att det finns rätt att teckna pensionsförsäkringar. Vid riksdagens behandling av pensionsfrågorna den 13 december i fjol borttogs emellertid denna möjlighet, och det är numera endast

Tisdagen den
6 april 1976

*Resultatutjämning
vid beskattningen*

tillåtet att göra avsättningar för att täcka ett visst pensionsbehov. Kravet på utredning om en progressionsutjämning har genom detta beslut betydligt förstärkts.

I skatteutskottets betänkande 49 behandlas även ett flertal motioner från oppositionspartierna om olika åtgärder för att stärka självfinansieringen inom företagsamheten. Speciellt är förslagen många när det gäller den mindre företagsamheten. Vi moderater har t. ex. sedan många år föreslagit att för de små företag, som inte har nämnvärda möjligheter att genom lagernedskrivningar säkra reserver, bör det skapas rätt till avsättning till speciella självfinansieringsfonder i boksluten. Vi föreslår att dessa avsättningar skall få utgöra viss procent av företagets vinst under året och kunna uppgå till ett bestämt belopp. En konsolidering av den mindre företagsamheten är av verkligt värde, då dessa företag inte sällan i förhållande till sin omsättning är mycket arbetsintensiva och därför har en stor betydelse när det gäller den totala sysselsättningen inom landet.

Nu säger utskottet att företagsskatteberedningen sysslar med dessa problem och det är naturligtvis riktigt. Vi har därför nöjt oss med ett särskilt yttrande i denna fråga.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till de båda reservationerna.

Herr SUNDKVIST (c):

Herr talman! Riksdagen har år efter år haft att ta ställning till en rad motioner som syftat till resultatutjämning för företagare av olika kategorier. Det betänkande vi nu behandlar innehåller just det paketet av motioner till årets riksdag. Egentligen omfattar de här yrkandena om resultatutjämning inte endast det som man i dagligt tal menar med företagare. De omfattar också yrkesutövare med en friare ställning, exempelvis konstnärer, som har mycket små möjligheter att utjämna sina inkomster från ett år till annat.

Det är på det sättet med alla oss människor att vi mycket gärna vill ha jämna inkomster från år till år. Skall det vara riktigt bra skall de också stiga litet grand från år till år. De som är löntagare med full arbetstid har något så när jämna inkomster. På företagarsidan är det naturligtvis mycket svårare. Man kan få utgifter som man inte kunnat förutse och inkomster som man inte kunnat förutse. Därför är det mycket angeläget att vi kan komma fram till någon form av resultatutjämning, så att dessa företagare kan jämna ut mellan sämre och bättre år. Skälet till detta är inte bara att man på det sättet skall kunna få en jämnare skattebelastning – även om det är givet att den progressiva skatten också gör att det finns stor anledning att få ett jämnt resultat år från år.

När motioner i de här avseendena tidigare behandlats i riksdagen har de avslagits. Så småningom har man kunnat säga att företagsskatteberedningen sysslar med dessa frågor – och så har man kunnat hänvisa till den beredningen. I år verkar det mer hoppfullt än någonsin – i år kan man nämligen säga att företagsskatteberedningen kommer att lägga

fram förslag till hösten. Från centerpartiets sida förutsätter vi att det betänkande som företagsskatteberedningen lägger fram kommer att innehålla förslag som kan resultera i någon form av resultatutjämnings för företag.

Med hänvisning till att vi har de förhoppningarna om företagsskatteberedningens arbete har vi nöjt oss med ett särskilt yttrande i år. Jag har alltså inget annat yrkande än utskottet.

Herr WÄRNBERG (s):

Herr talman! Det är naturligtvis inte lätt att komma med nya argument i en fråga som går som en följetong år ut och år in. Därför kan det inte hjälpas att det jag nu kommer att säga blir något av en upprepning.

Skatteutskottet har alltid hävdat att den som får göra ett avdrag bör vara den som också haft utgiften för det. Det bör alltså vara samma person som har en förlust och som får göra avdrag för den. I dag gäller det fåmansbolagen, och utskottet menar att samma princip bör vara giltig också i det avseendet. För att företag skall medges rätt till förlustavdrag bör det ha varit samma personer i företaget som en gång i tiden fått den förlust företaget nu begär avdrag för.

Anledningen till att vi är envisa på den här punkten är att vi inte vill förvandla bolaget som sådant – vars enda tillgång kanske skulle vara en förlust – till en handelsvara. Det är alltså en skatteflyktsfråga. Vi är medvetna om från utskottets sida att dessa regler kan tyckas vara hårda om en annan delägare i det lilla bolaget än den som haft förlusten övertar aktierna, och därmed förlusten, men alltså inte får göra avdrag. Vi skall dock komma ihåg att om vi går med på kraven om ändring öppnar vi vägar för att fåmansbolagen skall kunna bli en handelsvara där förlusten är den enda tillgången i företaget – och det vill vi inte vara med om. När det gäller arv, testamente och bodelning är det inte fråga om något sådant här utan då får man utnyttja förlusten och göra förlustavdrag.

Reservationen 2 behandlar en viktig princip i vår skattelagstiftning, nämligen skatteårets slutenhet. Principen är ju att skatt för inkomsten skall betalas det år man har haft inkomsten och att den betalningen inte skall skjutas upp. Detta är en princip som vi alltid har tillämpat. Om inkomsten förvärvas under flera år, finns det möjligheter att dela upp skattebördan genom förordningen om ackumulerad inkomst. En skogsägare, som tar ut mer än ett års tillväxt samma år, kan också sätta in pengar på skogskonto.

Jag förbigår företagarnas inkomster, då det är en fråga, som företagskatteberedningen sysslar med. Jag vågar påstå att det i dag finns väldigt många konsolideringsmöjligheter för företagen. En del av dessa möjligheter verkar i rakt motsatt riktning mot en resultatutjämnings, men reservanterna vill ändå inte avskaffa dem. Företagarna kan nämligen samla på sig skatteskulder som de avvecklar på en gång i samband med

att rörelsen upplöses. På det sättet får man också ett felaktigt progressionsutfall.

Företagarna är alltså mycket väl tillgodosedda. Frågan om nya regler för dem som i dag inte har motsvarande konsolideringsmöjligheter genom utnyttjande av lager, maskiner och sådant håller f. n. på att utredas av företagsskatteberedningen.

Jag tycker att herr Magnusson i Borås tog till litet i överkant då han sade att det blir så här, när man har fått för sig att man skall ta bort alla småföretag i det här landet. Som ordförande i skatteutskottet har jag undertecknat det betänkande som vi nu behandlar. Jag tycker nästan att herr Magnusson bör föra sitt påstående i bevis genom att peka på något enda tillfälle när skatteutskottets ordförande har sagt att han vill avskaffa småföretagsamheten i det här landet.

Herr MAGNUSSON i Borås (m):

Herr talman! Herr Wårnberg säger att man inte kan behålla rårten till förlustutjämning, eftersom ingen annan än den som gjort förlusten skall ha möjlighet att utnyttja en sådan rätt. Men i sådana fall är det fråga om överlåtelse av juridisk person. De fall som vi syftar på gäller personer som genom arv, testamente eller på annat sätt har övertagit rörelsen, och dessa bör rimligen få behålla rårten till förlustutjämning.

Nu säger herr Wårnberg att han aldrig menat att man skall ta bort småföretagsamheten, och jag är glad över att han bekrårtar det. Men herr Wårnberg kan nåppeligen förneka att ett försvårande på detta sätt av möjligheterna att driva företag vidare kan leda fram till företagsnedläggelse, såsom jag angivit. Så kan bli fallet om man t. ex. inte har möjlighet att överlåta företaget till den andre ägaren, eftersom denne säger att det är så stora balanserade förluster att han inte vill överta företaget. Det är helt naturligt att han kan resonera så.

Sedan säger herr Wårnberg att det kan vara en nackdel för ett företag att samla på sig för stora skatteskulder genom att man skapar alltför stora dolda reserver. Det är riktigt i och för sig, men man har samtidigt gjort en samhållelig gärning genom att se till att företaget har reserver som sedan kan utnyttjas för att i fortsåttningen uppråthålla den fulla sysselsåttningen åven under svåra förhållanden. Det finns oändligt många exempel att visa på, där det har gått till på det sättet.

Herr WårNBERG (s):

Herr talman! Jag vill konstatera att herr Magnusson i Borås i dag som enda bevis för sitt påstående anför att man inte får överföra förluster när man överlåter aktier på detta sätt. Ja, herr Magnusson, om det enda skålet för att man bibehåller rörelser i det här landet är att de kan överlåta förluster, tror jag att företagsamheten i Sverige kommer att bli våldigt dålig.

Överläggningen var härmed slutad.

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Magnusson i Borås begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 49 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Magnusson i Borås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 246
Nej - 43
Avstår - 1

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Magnusson i Borås begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller skatteutskottets hemställan i betänkandet nr 49 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Magnusson i Borås och fru Troedsson.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Magnusson i Borås begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 246
Nej - 43
Avstår - 2

Mom. 3 och 4

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Tisdagen den
6 april 1976

*Preliminära skat-
teavdrag*

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1975/76:50 med anledning av motioner om frågor rörande preliminära skatteavdrag.

Herr SJÖHOLM (fp):

Herr talman! Det här kan vi göra kort. Jag skall tillkännage att jag har funnit utskottets yrkande om avslag på min motion bärkraftigt i år – i motsats till tidigare år.

Det är ju så att jag vill att man skall göra preliminärskatteavdrag även för B-skattare när de har sjukpenning. Som motargument har man sagt att de flesta B-skattare är skötsamma, och det är de dess bättre. Då skulle det innebära att om de sedan går och betalar in för hela sin B-skattetermin så blir det för mycket betalt. Jag har sagt att de inte behöver göra detta, eftersom det finns extra talonger på skattsedeln som de kan använda, och så behöver de bara betala in mellanskillnaden.

Men då kommer det att inträffa, som utskottet säger i år, vilket man inte har sagt tidigare, att eftersom försäkringskassorna har summarisk redovisning skickar de inte in pengar förrän den sista terminen, och det belopp som försäkringskassorna har innehållit föregående terminer skulle bli restfört. Jag böjer mig för det argumentet.

Jag vill emellertid tillfoga att jag har haft alldeles rätt när jag sagt att många människor har det mycket bättre när de är sjuka än när de är friska. Det visar sig nämligen – jag har alldeles färska exempel från kronofogdemyndigheten i Helsingborg – att människor som har en preliminär B-skatt på låt oss säga 150 kr. per termin har uppgivit en helt annan inkomst vad gäller sjukpenningen. Om de inte visar upp sin B-skattsedel för försäkringskassan så drar försäkringskassan skatt, alltså även för B-skattare. Det har inneburit att vi för dem som har preliminär B-skatt på 150 kr. får en överkreditering på 8 000, upp till 10 000 kr. Så mycket har alltså försäkringskassan kunnat dra av för dem. Om de varit friska, hade de alltså haft en normal skatt på 150 kr. per termin, men när de har sjukpenning har det från försäkringskassan dragits så mycket att det blir 8 000–10 000 kr. över för ett år.

Jag har velat säga detta bara för att jag hoppas att någon i finansdepartementet läser snabbprotokollet – eller det slutliga protokollet – och märker att det finns väldigt många otillfredsställande förhållanden när det gäller beskattningen på detta område och att man måste försöka komma till rätta med dem. Det staten betalar ut som sjukpenning, det bör staten också ha skatt på.

Detta har varit mitt syfte. Men, som sagt, utskottet har dess värre haft rätt i detta fall, och jag har inget yrkande.

Herr JÖNSSON i Arlöv (s):

Herr talman! Skatteutskottet har ställt sig välvilligt till den motion, nr 292, som jag tillsammans med några partivänner väckt vid detta riks-

möte. Jag tolkar utskottets skrivning närmast som en beställning till den pågående s. k. RS-utredningen att komma med förslag till lösning av frågan enligt de synpunkter som finns i motionen.

Jag har emellertid begärt ordet för att rätta till en felaktighet i utskottets skrivning. Där står nämligen att den som arbetar i någon av de tre stora kommunerna, dvs. Stockholm, Göteborg eller Malmö, men är bosatt i en kranskommun, som har samma kommunala utdebitering som den stora kommunen, där beloppet slutar på en 50-öring, får ett större preliminärt skatteavdrag än den som är bosatt i den stora kommunen. Nu är rätta förhållandet det rakt motsatta. Vederbörande får ett lägre preliminärskatteavdrag än den som bor i den stora kommunen, men riskerar i stället i större utsträckning efterbeskattning.

Herr talman! Det är bara den rättelsen jag vill göra. I övrigt tackar jag skatteutskottet för en positiv skrivning om vår motion och har inget särskilt yrkande.

Herr JOHANSSON i Jönköping (s):

Herr talman! Sedan alla motionärer har förklarat sig nöjda med att vi yrkar avslag på motionerna skulle jag bara mycket kort kunna säga att jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Sjöholm säger att många människor har det bättre när de är sjuka än när de är friska. Det är möjligt att någon har det bättre ekonomiskt, men i annat avseende har man det inte bättre när man är sjuk än när man är frisk, förmodar jag.

Sedan är det en formulering i herr Sjöholms motion som väl i och för sig skulle kunna förtjäna att uppmärksammas. Han säger att fullt friska personer utan svårigheter kan få sjukintyg från läkare. Det är ju i och för sig en ganska allvarlig anmärkning mot läkarna, men det har vi ingen anledning att ta upp i detta sammanhang.

Herr talman! Eftersom vi tydligen är helt överens om att den väg som herr Sjöholm har rekommenderat i motionen inte är framkomlig skall jag bara, med hänvisning till den ganska utförliga motivering som utskottet lämnat efter en alldeles extra noggrann prövning, yrka bifall till utskottets hemställan i det avseendet. Detsamma gäller beträffande motionen 292, där vi ju också är helt överens med motionärerna.

Jag nöjer mig alltså med att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr SJÖHOLM (fp):

Herr talman! Det här var egentligen onödigt, för jag trodde att herr Johansson i Jönköping begrep att när jag sade att många har det bättre när de är sjuka, så gällde det ekonomiska ting, för det är ju det som behandlas i utskottsbetänkandet.

När jag säger att fullt friska människor kan skaffa sjukintyg, så är det bara en skildring av verkligheten sådan den tyvärr är. Jag känner till fall då folk har kommit med buss till läkaren, och läkarintyget har skrivits mot motorhuven på fordonet. Sådant förekommer dess värre,

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Avdrag vid inkomst-
beskattningen för
gåvor till religiösa
m. fl. ändamål*

och jag tycker inte vi behöver förgylla verkligheten, utan låt oss från denna talarstol säga som det är. Och så här är det, som sagt, dess värre.

Överläggningen var härmed slutad.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 18 Avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa m. fl. ändamål

Föredrogs skatteutskottets betänkande 1975/76:51 med anledning av motioner angående avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa och andra uppenbart samhällsnyttiga ändamål.

I detta betänkande behandlades motionerna

1975/76:199 av herr Ahlmark m. fl. (fp), vari under punkten A 1 hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om utredning i syfte att ge fysiska personer rätt till avdrag vid den statliga beskattningen upp till en viss maximigräns för gåvor till religiösa ändamål samt till u-hjälp och andra humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart samhällsnyttiga ändamål,

1975/76:530 av herrar Fridolfsson (m) och Nilsson i Agnäs (m), vari hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om att en utredning gjordes rörande införande av avdrag vid taxering till inkomstskatt för gåvor som den skattskyldige skänkt till religiösa, humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål, samt

1975/76:1988 av herr Bohman m. fl. (m), vari under punkten 1 hemställdes att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om en utredning angående införande av rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa, humanitära och andra uppenbart samhällsnyttiga ändamål.

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle avslå

1. motionen 1975/76:199 punkten A 1,
2. motionen 1975/76:530,
3. motionen 1975/76:1988 punkten 1.

Reservation hade avgivits av herrar Magnusson i Borås (m), Andersson i Knäred (c), Josefson (c), Olsson i Järvsö (c) och Hallenius (c), fru Troedsson (m) samt herr Hörberg (fp) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1975/76:199 punkten A 1, 530 och 1988 punkten 1 hos regeringen begärde utredning om införande av rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa ändamål

samt till u-hjälp och andra humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart samhällsnyttiga ändamål.

Herr HALLENIUS (c):

Herr talman! I skatteutskottets betänkande nr 51 behandlas frågan om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål. Det är ett ärende som många gånger tidigare har varit föremål för riksdagens behandling.

Utskottsmajoriteten säger inledningsvis att den har förståelse för syftet med motionerna i den mån detta är att tillföra ideell verksamhet av angivet slag ökade ekonomiska resurser. Att tillföra dessa organisationer för ideell verksamhet ökade resurser är mycket angeläget. Det är ett mycket stort och värdefullt frivilligt arbete som utförs inom organisationerna, och då är det också ur samhällets synpunkt värdefullt att de får bättre arbetsmöjligheter.

Frågan är hur samhället skall stödja denna verksamhet. Skall det ske enbart genom bidrag eller genom en kombination av bidrag och avdragsrätt upp till ett visst belopp? En sådan avdragsrätt finns i en rad andra länder.

Vad vi reserverar begär är en allsidig och förutsättningslös utredning. För alla parter borde en sådan utredning vara värdefull. Frågan i dess helhet skulle bli belyst, man skulle få skälen för och emot en avdragsrätt kartlagda och man skulle även få utrett hur ett eventuellt avdragssystem kunde utformas.

En avdragsrätt vid beskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål kommer att öka resurserna för den värdefulla verksamhet som bedrivs inom folkrörelser och ideella organisationer.

Ett bifall till det förslag som vi reserverar framför ger alltså ett bättre underlag för en slutlig lösning av denna fråga. Inte minst av den anledningen bör förslaget i reservationen kunna accepteras.

Herr talman! Med det anförda ber jag att få yrka bifall till den vid skatteutskottets betänkande nr 51 fogade reservationen av herr Magnusson i Borås m. fl.

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren att uppskjuta den fortsatta överläggningen om detta betänkande samt behandlingen av på föredragningslistan återstående ärenden till kl. 19.30.

§ 19 Anmälades och bordlades

Skrivelse och propositioner

1975/76:141 med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1975

1975/76:146 om 1977 års verksamhetsbudget för det nordiska kultursamarbetet m. m.

1975/76:202 med förslag till nya regler om telefonavlyssning vid förundersökning m. m.

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

Avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa m. fl. ändamål

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Anmälan av
interpellationer*

§ 20 Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkande

1975/76:45 med anledning av talmanskonferensens förslag (1975/76:15)
med anledning av ett inkommet betänkande om riksdagsarbetets planering jämte motioner rörande riksdagsarbetet

Utbildningsutskottets betänkande

1975/76:24 med anledning av propositionen 1975/76:117 om anslag för budgetåret 1976/77 till byggnadsarbeten m. m. inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Trafikutskottets betänkande

1975/76:11 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt avser utgifterna på driftbudgeten för budgetåret 1976/77 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde jämte motioner

Inrikesutskottets betänkande

1975/76:37 med anledning av propositionen 1975/76:100 såvitt gäller Regional utveckling jämte motioner

Civilutskottets betänkande

1975/76:24 med anledning av motioner om kommunindelningen i södra Hälsingland

§ 21 Anmäldes och bordlades

Motion

1975/76:2380 av herr *Nilsson* i Agnäs med anledning av propositionen 1975/76:185 om ytterligare industricenteranläggningar samt vissa andra regionalpolitiska frågor

§ 22 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 2 april

1975/76:168 av herr *Raneskog* (c) till herr jordbruksministern om skydd för det svenska havsfisket:

De svenska västkustfiskarnas situation har med tiden kommit alltmer i rampljuset. Fiskerinäringen har med åren blivit alltmera trängd. Ekonomiska bekymmer har gjort sig gällande. Inte minst har detta gällt investeringssidan.

Eftersom fisket är en viktig näringsgren för vårt lands vidkommande

är det förenat med framtidsbekymmer att så många fiskare nödgats sluta med sitt yrke. Fiskeflottan har decimerats väsentligt de senaste åren.

Till detta kommer frågan om fiskegränserna. Allt flera stater yrkar på rätten till utflyttad fiskegräns till 200 sjömil. Island bör väl här ses som ett särfall, men att USA och tidigare Sydamerika yrkat på detta kan få allvarliga konsekvenser för framtiden. Hur kommer våra nordiska grannar att uppträda? Är inte ett agerande från svensk sida oundgängligt eller kan frågan tryggt överlämnas till havsrättskommissionen i vad det gäller vårt Nordsjöfiske?

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr jordbruksministern få ställa följande frågor:

1. Hur ser regeringen på frågan om en vidgning av fiskegränserna till 200 sjömil för Sveriges vidkommande?

2. Vilka åtgärder är man beredd att vidtaga för att de svenska fiskarna inom ramen för det nordiska samarbetet skall få behålla möjligheterna till fiske på sina traditionella fångstplatser?

den 6 april

1975/76:169 av herr *Granstedt* (c) till herr finansministern om utbetalningen av statsbidrag till kommunerna:

Formerna för utbetalning av statsbidrag till kommunal verksamhet medför att kommunerna får stora fordringar på staten. I stor utsträckning utbetalas statsbidragen först i efterskott och ofta terminsvis. Det faktum att kommunerna på detta sätt tvingas förskottera statsbidragsberättigade kostnader innebär dels svåra påfrestningar på kommunernas likviditet, dels dryga räntekostnader. Några exempel på situationen i Stockholms län är att Sollentuna kommun redovisar en statsbidragsfordran på drygt 20 miljoner, Huddinge kommun ca 35 miljoner och Södertälje en framräknad fordran för 1976 på ca 60 miljoner.

Siffrorna antyder att mer än 50 öre per skattekrona i de här kommunerna går åt enbart för att täcka räntekostnaderna för statsbidragsfordringarna.

Reglerna för utbetalande av statsbidrag är mycket oenhetliga. När det gäller allmänt driftbidrag för grundskolan betalas en del av bidraget ut som förskott och en del i efterhand. Förskottet baseras på tidigare bidrag vilket starkt missgynnar kommuner med expansion inom skolsektorn. Bidrag till arbetsgivaravgifter betalas helt ut i efterhand. För gymnasieskolan betalas förskott motsvarande slutligt bidrag ut månad för månad. Bidrag för arbetsgivaravgifter betalas dock ut i efterhand. Bidrag till daghem och fritidshem betalas delvis ut i förskott, delvis i efterskott. För familjedaghem, bidragsförskott, barnsamaritverksamhet, nykterhetsvård, socialhjälp, social hemhjälp och färdtjänst gäller att förskott över huvud taget inte utgår. Bidragen betalas i efterskott per kalenderår.

Nr 99

Tisdagen den
6 april 1976

*Meddelande om
fråga*

Statsbidragen till kommunernas verksamhet har beslutats av statsmakterna för att täcka kommunens kostnader, helt eller delvis, för vissa aktiviteter. I många fall har statsbidragen beslutats i samband med att kommunerna ålagts nya uppgifter. Det kan därför inte vara rimligt att utbetalningsreglerna utformas så att kommunerna i praktiken tvingas ge staten en kredit som sammantaget måste uppgå till flera miljarder kronor. Denna effekt kommer dessutom ovanpå den kredit som kommuner och landsting ger staten redan genom reglerna för utbetalande av kommunalskatt.

Med hänvisning till det anförda hemställer undertecknad om kammarens tillstånd att till herr finansministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att ta initiativ till förändring av reglerna för utbetalande av statsbidrag till kommunerna så att

- a. de blir mer likartade för olika typer av verksamhet,
- b. kommunernas fordringar på staten kan minska?

§ 23 Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 6 april

1975/76:308 av herr *Persson* i Karlstad (s) till herr finansministern om översyn av rätten till avdrag för arbetskläder:

Riksskatteverket har i en särskild förteckning angivit vilka yrkesgrupper som kan anses ha avdragsgilla merkostnader för arbetskläder. Den avgränsning som gjorts har vållat betydande irritation inom många löntagargrupper. Taxeringsmyndigheterna har, enligt uppgift, fått problem när det gäller tillämpningen av de utfärdade bestämmelserna.

Till herr finansministern vill jag i anledning härav rikta följande fråga:

Är statsrådet på grundval av hittills vunna erfarenheter beredd att medverka till en översyn av gällande yrkeskategorisering vad gäller reglerna för avdrag för arbetskläder och att därvid även överväga en höjning av nuvarande beloppsgränser?

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 17.51.

In fidem
BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert